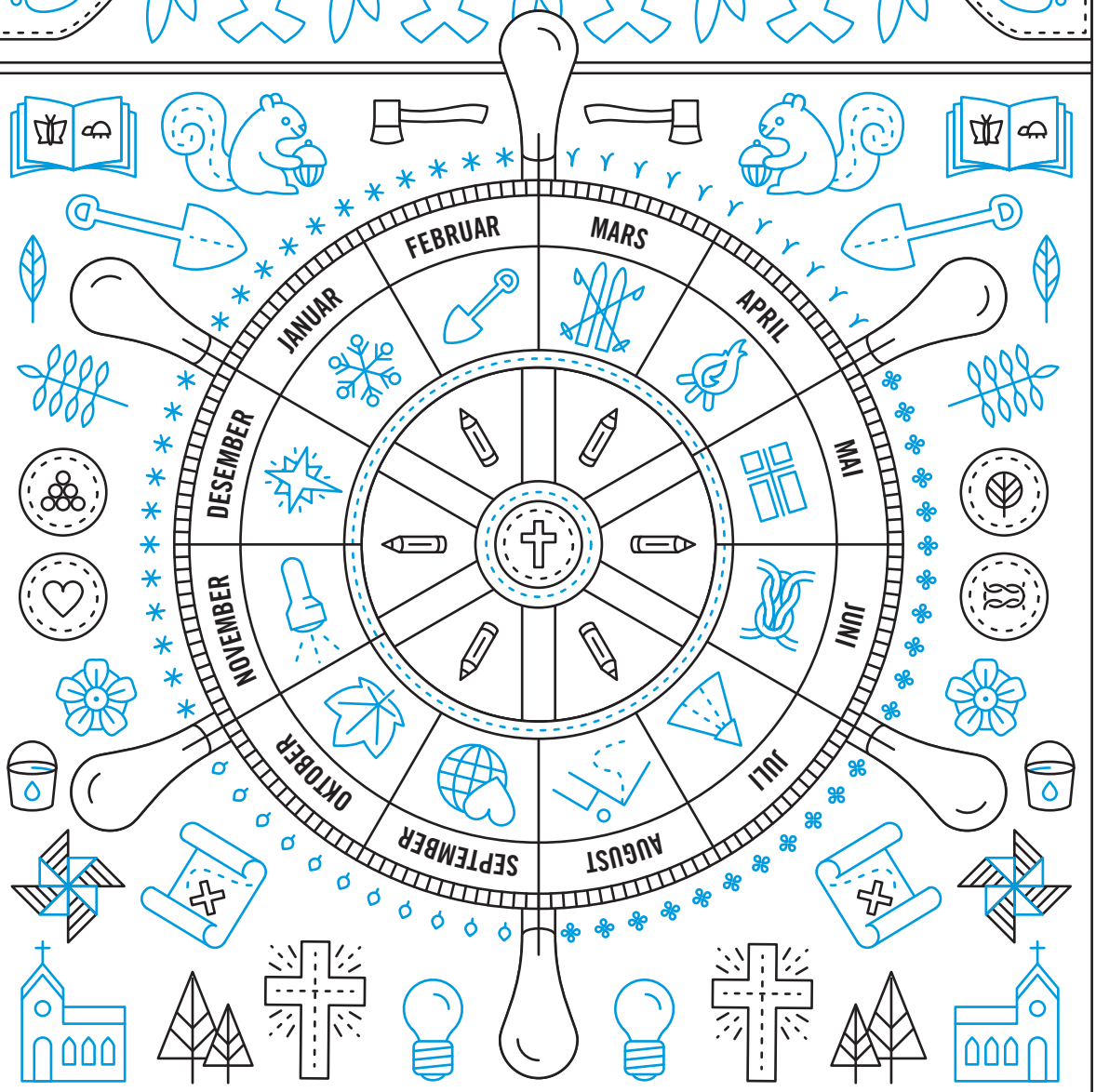

GRUNNKURS PATRULJEFØRER

MØTE

KFUK-KFUM SPEIDERNE

GRUNNKURS PATRULJEFØRER – MØTE

Copyright 2017 KFUK-KFUM-speiderne

Redaksjonskomite: Thomas Aalstad, Inger Skjold Bratli, Ole Norland, Jacob Weisæth, Bente Pernilla Høye

Layout og illustrasjoner: Helene Moe Slinning / smileull.no

kmspeider.no/peffkurs

KFUK-KFUM-speiderne er en av Norges største kristne barne- og ungdomsorganisasjoner med 11.000 medlemmer fordelt på 250 grupper over hele landet. Vi tilbyr speiderarbeid for barn og ungdom i alle aldrer.

Speiderarbeidet består av et bredt aktivitetstilbud for barn og ungdom i alle aldrer. Gjennom friluftsliv, samarbeid, vennskap og læring gir speiding opplevelser for livet. Ungt lederskap og gradvis større utfordringer er med på å utvikle speidere til å bli aktive, ansvarsfulle og engasjerte medmennesker. I KFUK-KFUM-speiderne kan barn, unge og voksne utvikle seg som hele mennesker med ånd, sjel og kropp.

INNHOLD

OBLIGATORISK

INNLEDNING **4**
Kjære kursleder! 4
Kjære Veileder! 5
Mål med kurset 6
Tema 1: patruljeførerens oppgaver *6*
Tema 2: Møte- og semesterplanlegging *6*
Tema 3: Instruksjon *6*
Tema 4: Kristent fellesskap *6*
Obligatorisk økt: Intimgrenser og grenseoverskridelser *6*
Hvordan bruke kursmanualen 7

ADMINISTRASJON **8**
Kursledelse 8
Lokaler og mat 8
Stabssamling 8
Litteratur 8
Utstyr 8
Sykdom og allergier 8
Sikkerhet og beredskap 9
Ved meldinger om grenseoverskridende atferd 9
Støtte til kurset 9
Forslag til program 9
Kursrapport 9
Tidsplan for planlegging av kurs 10

METODE **11**
Speidermetoden 11
Veiledning 11
Patruljeansvar på kurset 12
Informasjon 12

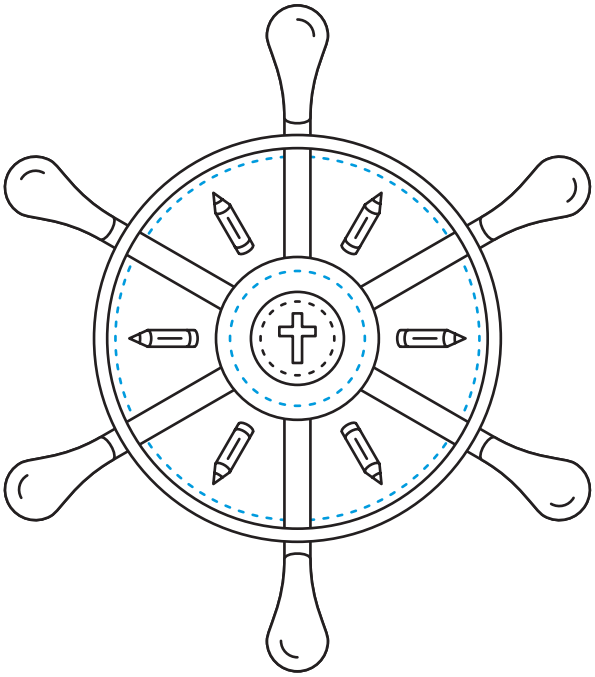

FORSLAG

PROGRAMFORSLAG **12**
Programeksempel 12

Tema 1: Patruljeførerens oppgaver **13**
Organisasjonskart 13
Organisasjonskunnskap 14
Hvordan ser en god patruljefører ut? 15
Forming av en god patruljefører 16
Drama om ulike måter å lede på 16

Tema 2: Møte- og semesterplanlegging **17**
Vandrerprogrammet 17
Eksempelmøte 18
Lekeverksted 18
Aktivitetsmerke-bingo 18
Tips til veileder: Oppgaver om planlegging 19
Planlegge en semesterplan 19
Eksempel på semesterplan 20
Planlegge et patruljemøte 21
Eksempel på patruljemøte 22
Tips til veileder: Trygg og sikker speiding, risikoanalyse 23
Øvelse i risikovurdering 23

Tema 3: Instruksjon **24**
En dårlig instruksjon 24
Instruksjon under veiledning 25
Lek som læring og repetisjon 25
Øvelse i konflikthåndtering 25

Tema 4: Kristent fellesskap **26**
KFUK-KFUM-speidernes økumeniske fundament 26
Stem med føttene 27
Den lille bibel 27
Planlegge en patruljeandakt 28
Lysseremoni 28
Guides & Scouts Own 29

Obligatorisk økt: Intimgrenser og grenseoverskridelser **30**
Regler for gjennomføring 30
Hovedbudskap i økta 30
Praktisk gjennomføring 31

TILLEGG **32**
Drakt og stil, en moteoppvisning 32
Festmiddag, lederomsorg i praksis 33
Postløp: Repetisjon, variasjon og rekreasjon 33
Leirbål 34
Kveldsandakt 35
Brev til hjemmet 36
Kopieringsoriginal: Intimgrenser 37
Kopieringsoriginal: Eksempel på semesterplan 38
Kopieringsoriginal: Eksempel på patruljemøte 39

INNLEDNING

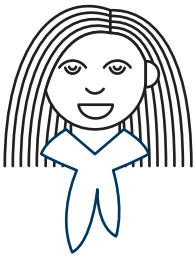

KJÆRE KURSLEDER!

Tusen takk for at du velger å bruke tiden din på å utdanne unge ledere i KFUK-KFUM-speiderne!

Hvert år reiser hundrevis av ungdommer på patruljeførerkurs. For mange av dem er dette første skrittet i en lang lederkarriere. Derfor er patruljeførerkursene kanskje vår viktigste ledertrenings-arena, og det hadde ikke vært mulig uten ledere som deg!

Denne kursmanualen er laget slik at du som kursholder har stor frihet i hvilke rammer som settes for kurset. Hva deltakerne skal lære fremkommer tydelig av læringsmålene, men hvordan du velger å lære det bort er mye opp til deg. Spill på egne og stabens styrker og erfaring, men husk at hvordan dere velger å gjennomføre er levende eksempler for deltakerne. Tar du i bruk speidermetoden, med friluftsliv og deltakermedvirkning, er sannsynligheten større for at de ferske patruljeførerne gjør det samme når de kommer hjem.

Kurset er delt opp i fire ulike hovedtemaer, noe som gjør det mulig å gjennomføre kurset på én helg, men også dele det opp og gjennomføre over flere helger. I del 4 av denne manualen finner du de overordnede læringsmålene og en introduksjon til temaet. Deretter vil det komme et knippe utvalgte aktivtetsforslag som svarer til disse læringsmålene. Bak i heftet vil du finne kopierings-originaler og annet ressursmateriell. Disse, og det som ikke får plass i heftet (som bingobrett), kan lastes ned fra kmspeider.no/peffkurs.

Vi anbefaler at alle kursdeltakerne får boken *Patruljeliv*. Den kan de notere i underveis, og bruke til hjelp hjemme i sin egen patrulje.

Å delta på et patruljeførerkurs skal være lærerikt, spennende og morsomt. Det finnes like mange måter å være patruljefører på som det finnes patruljeførere. Ved å delta på kurs ønsker vi at de skal bli den beste patruljeføreren de har forutsetninger for å bli!

Baden-Powell sa en gang at hvis ikke det er gøy, så er det ikke speiding. Vi håper du vil ha det gøy sammen med resten av staben og alle deltakerne. Takk for innsatsen!

KJÆRE VEILEDER!

Så flott at du vil være patruljeførerveileder!

Det at du er her nå, er noe deltakerne kan komme til å huske resten av livet. For mange er dette kanskje det første kurset de noensinne er på, og denne opplevelsen kan være deres første skritt mot å bli leder! Kanskje er det første gangen du er veileder, eller kanskje har du hjulpet til på et annet patruljeførerkurs eller i gruppa hjemme tidligere. Alle som er her nå har ulik bakgrunn, og det er sånn det skal være.

En ting som er helt sikkert, er at du er et forbilde for deltakerne på dette kurset. Du blir rollemodell for hvordan en leder skal være. Den måten du sier og gjør ting på, kommer til å bli en del av hvordan patruljeførerne sier og gjør ting hjemme i sine grupper.

Tenk litt etter fra da du selv var på patruljeførerkurs, eller andre ledere og forbilder du har hatt. Hva likte du med måten de gjorde og sa ting på, og hvilke ting likte du ikke like godt?

Kan du huske hva som gjorde at du følte deg sett og verdsatt? Kan du huske om det var ting som gjorde at du følte deg utenfor, eller fikk vondt i magen? Bruk dine egne erfaringer, og pass på å bruke alle de gode eksemplene! Ikke kopier ting som du egentlig ikke likte så godt selv. Sjansen for at deltakerne på dette kurset heller ikke vil like det, er nemlig ganske stor.

Dere som er veiledere må være bevisste på hvordan dere oppfører dere og hvilket språk dere bruker. Tonen veilederne imellom vil være forbilde for hvordan vi snakker sammen i speideren. Om dere viser interesse under undervisningsøktene, vil deltakerne forsøke å være som dere. Dersom dere legger beina på bordet og tøyser, vil deltakerne gjøre det samme.

Prøv å tenke på disse tingene:
- Hva slags språk ønsker vi i speideren?
- Hvordan ønsker vi at folk skal snakke om hverandre i speideren?
- Hvordan ønsker vi at folk skal oppføre seg?
- Hvordan kan alle oppleve å bli sett og anerkjent?

Den måten du er på, vil være det svaret du gir på disse spørsmålene. Det eksempelet du setter, er mange ganger sterkere enn det du forteller.

De fleste av aktivitetsforslagene i denne kursmanualen forutsetter at du som veileder er tilstede og nettopp veileder og hjelper patruljene gjennom oppgavene. I praksis vil du være patruljefører for kurspatruljen. I aktivitetsforslagene kan du finne informasjon om hva og hvordan du bør si ting til patruljen din, sånn at du lettere kan forberede deg til øktene.

Lykke til!

MÅL MED KURSET

Patruljeførerkursene skal gi deltakerne en innføring i patruljeledelse. Målet er at deltakerne skal bli trygge på sin rolle i patruljen. De skal komme tilbake med kunnskap som hjelper dem til å gjøre jobben som patruljeførere og gi dem trygghet på at de kan lede.

Dette kurset er delt inn i fire hovedtemaer, som hver inneholder ulike læringsmål. Ved fullført kurs kan deltakerne få sy en bronseknapp på den ene lomma på speiderskjorta si. **Kurset skal inneholde alle læringsmål** for å kvalifisere deltakerne til kursknappen.

1

TEMA 1

PATRULJEFØRERENS OPPGAVER

Etter kurset skal deltakeren:

- ☐ kjenne til KFUK-KFUM-speiderne som organisasjon, og patruljens rolle.
- ☐ ha blitt bevisst patruljefører og patruljeassistentens lederrolle
- ☐ vite hvordan man leder et møte
- ☐ kjenne til forskjellige måter å lede på

2

TEMA 2

MØTE- OG SEMESTERPLANLEGGING

Etter kurset skal deltakeren :

- ☐ kjenne til speiderprogrammet
- ☐ ha lært å planlegge et møte
- ☐ ha lært å planlegge et semester
- ☐ se nytten av planlegging
- ☐ kjenne til heftet «Trygg og sikker speiding»
- ☐ Ha foretatt en enkel risikoanalyse til aktivitet

3

TEMA 3

INSTRUKSJON

Etter kurset skal deltakeren:

- ☐ ha lært grunnleggende instruksjonsteknikk
- ☐ planlagt og gjennomført instruksjon under veiledning.
- ☐ gjennomført praktiske øvelser i konflikthåndtering (rollespill, refleksjon)

4

TEMA 4

KRISTENT FELLESSKAP

Etter kurset skal deltakeren:

- ☐ ha fått en grunnleggende innføring i kristendom
- ☐ ha lært om KFUK-KFUM-speidernes kristne fundament
- ☐ kunne praktiske tips, (ulike former for andakt, opplesning, aktivitetsandakt, hvor kan man finne en andakt osv)
- ☐ planlegge en patruljeandakt
- ☐ delta i planlegging og gjennomføring av en Guides and Scouts own.

!

OBLIGATORISK ØKT

INTIMGRENSER OG GRENSEOVERSKRIDELSER

Etter kurset skal deltakeren:

- ☐ ha gjennomført økt om intimgrenser og grenseoverskridelser

HVORDAN BRUKE KURSMANUALEN

Denne kursmanualen består av fem deler: introduksjonsdelen som du leser nå, en del om det administrative bak et kurs, en del om metoden vi bruker i kurset, en del med programforslag og en del med tillegg.

Når du skal planlegge og gjennomføre kurset, er det viktigste at deltakerne fullfører alle læringsmålene, og at du bruker speidermetoden. Det er kun én obligatorisk økt, ut over det står du som kursleder fritt til å velge hvordan dere skal nå læringsmålene.

Økta om intimgrenser og grenseoverskridelser skal alltid gjennomføres tidlig i kurset, og slik den står beskrevet i manualen. Det er viktig at du leser nøye gjennom veiledningen for hvordan økta skal være.

I denne kursmanualen vil du få et forslag på en utprøvd måte å gjennomføre kurset på, som helgekurs. Dersom du og din krets heller vil gjennomføre kurset på en annen måte, står dere fritt til det. Det kan for eksempel være som flere kveldskurs eller dagkurs over to helger. Du kan gjennomføre hvert tema for seg som en modul, eller blande det sammen slik det er gjort i forslaget. Kursets varighet bør ikke være mindre enn 20 timer aktivitet.

I del 4 står de ulike temaene, samt noen aktivitetsalternativer beskrevet. Det er en fordel om alle veiledere får tilgang på disse aktivitetene i god tid før kurset, sånn at de har anledning til å planlegge og sette sitt eget preg på øktene.

Enkelte programforslag finner du på kmspeider.no/peffkurs. Det gjelder spesielt særlig grafikktunge elementer som bingobrett og sporløypeposter. Her vil du også finne kursmanualene i PDF-format, så du kan skrive ut sider du har behov for flere eksemplarer av.

I *Patruljeliv* (2017) vil det finnes arbeidsark og supplerende informasjon til flere av øktene. Vi anbefaler å dele ut et eksemplar av *Patruljeliv* til hver av deltakerne, og bruke denne som kurshefte.

Foto: CF Salicath

ADMINISTRASJON

Det er kretsene som arrangerer patruljeførerkurs i KFUK-KFUM-speiderne. Kretsstyret bør i god tid bestemme når kurs skal arrangeres, slik at gruppene får anledning til å legge det inn i sine planer.

Kretsen oppnevner kursleder, og velger ut stab. Deretter må kursmanualer, Patruljeliv og bronsjeknapper bestilles fra speiderbutikken.no.

Kursledelsen og veiledere må ha lest gjennom kursmanualen før de samles til planleggingsmøte. På denne måten kan de legge opp til et godt og gjennomtenkt kurs som utnytter de styrkene staben har å by på.

KURSLEDELSE

Kurset skal ledes av en erfaren speiderleder, helst en med erfaring fra troppsledelse. Det skal også være minst én veileder per patrulje på kurset. Veilederne skal være rovere eller eldre. Det er en fordel om veilederne har vært på forbundets patruljeførerveileder-kurs. Dette kurset kan bestilles fra kursmenyen og arrangeres hjemme i kretsen.

LOKALER OG MAT

Dette kurset kan gjennomføres både ute og inne. Det viktigste er å velge en metode som fungerer der dere velger å være. Deler av kurset bør uansett foregå utendørs, også når kurset arrangeres over flere kvelder eller helger.

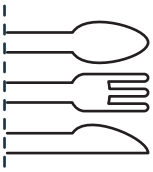

Mat er alltid en viktig del av speiderturer, og gir god anledning til fellesskap og til å bli kjent. La likevel ikke kursdeltakerne bruke så mye tid på matlaging at det går ut over veiledning og undervisning. Enten bør noen av lederne lage maten, eller så bør måltidene kreve lite forberedelser i patruljene. Vi anbefaler å ha egen kjøkkenstab som ordner mat og oppvask. I programforslaget har vi lagt opp til at lederne lager maten.

STABSSAMLING

En uke eller to før kurset, bør staben samles. Her kan dere gå gjennom hva som forventes av den enkelte, hva som må forberedes, ansvarsfordeling og ikke minst ta en gjennomgang av hvordan man er gode forbilder på et kurs. Her bør også veilederne få utdelt kursheftet, eller utskrift av de øvelsene de skal gjennomføre med sin patrulje. Ha møter med staben underveis i kurset for å gjøre opp status og gi støtte der det trengs.

LITTERATUR

Følgende litteratur bør staben kjenne til. Den bør være tilgjengelig på kurset, gjerne et sett per patrulje.

- Patruljeliv (et eksemplar per deltaker, deles ut ved starten av kurset og brukes som kurshåndbok)
- Lederhåndboka
- Kursveiledning
- Bibel
- Et utvalg andaktsbøker (andaktsboka/patruljeandaktsbøker/korte andakter-bøkene)
- Gradsheftet
- Programhefte for vandrere
- kmspeider.no/aktivitetsbanken eller utskrift av noen merker + gradsprogrammet
- Speiderhåndboka
- KFUK-KFUM-speidernes draktreglement
- Plakat med formålsparagrafen (henges lett synlig)

UTSTYR

Utstyr som bør være med:

- Førstehjelpsutstyr
- Flagg
- Papir og skrivesaker
- Poster til postløp, andre utskrifter
- Nødvendig turutstyr
- Annet utstyr som trengs til den enkelte øvelse/aktivitet

Hver patrulje bør få en patruljekasse eller patruljepose som de får ansvaret for å ta med seg og passe på. Denne bør inneholde:

- Lederhåndboka
- En eller flere andaktsbøker, for eksempel «andaktsboka» for vandrere
- En Bibel
- Skrivepapir
- Noen skrive- og tegnesaker
- Vandrerprogrammet
- Gradsprogrammet for vandrere
- Utskrift av merkekrav til vandrere
- Eventuelt utstyr til å lage enkelt patruljesærpreg. Dette bør veileder planlegge i forkant

SYKDOM OG ALLERGIER

Det er ikke uvanlig at en eller flere av deltakerne på et speiderarrangement lider av kronisk sykdom, funksjonshemming eller allergi. Det meste kan tilpasses relativt enkelt, så lenge man vet om det på forhånd. Derfor er det viktig at du ber om slike opplysninger ved påmelding.

Enkelte allergier er av en slik alvorlighetsgrad at det kan være nødvendig å gjøre enkelte matvarer forbudt på kurset. Det kan for eksempel gjelde nøtter og appelsiner. Andre allergier er slik at det går bra for den som er allergisk at andre i rommet spiser en matvare, så lenge deres egen mat er ren.
Gå i dialog med deltakeren eller foresatte om hvordan kurset best kan tilrettelegges, og sørg for at dere er informert om eventuelle medisiner (for eksempel om deltakeren bærer med seg epi-penn).

Noen sykdommer og funksjonshemminger kan gjøre deltakelse på enkelte øvelser vanskelig. Forsøk så langt det er mulig å komme deltakeren i møte ved å tilpasse eller bytte ut øvelser slik at alle har mulighet til å fullføre kurset.

SIKKERHET OG BEREDSKAP.

Vi forutsetter at kursleder har satt seg inn i forbundets retningslinjer for sikkerhet og beredskap. Disse finner du beskrevet i heftet «Trygg og sikker speiding» som kan fås ved henvendelse til forbundskontoret eller lastes ned fra forbundets nettsider.

- Det skal være en hjemmeleder for arrangementet
- Det skal være en sanitetsansvarlig for arrangementet
- Du skal ha oversikt over hvem som sover hvor
- Det skal være opplyst om rømningsveier og oppmøtested ved evakuering ved innendørsovernatting.

VED MELDINGER OM GRENSEOVERSKRIDENDE ADFERD

Du som leder er en tillitsperson for deltakerne, og det kan av og til hende at noen betror deg at de har opplevd grenseoverskridelser. Da er det viktig at du tar deg tid til å håndtere det på riktig måte. Prøv å forholde deg rolig. Den som forteller skal oppleve deg som trygg, og at hun eller han blir trodd.

- Lytt nøye, bekreft det du har hørt og opptre rolig. Dersom det er praktisk mulig, bør det være to tilstede ved mottak av melding.
- Ikke lov ting du ikke kan holde. Det er ikke alle hemmeligheter man skal bære på alene.
- Sikre om nødvendig situasjonen for den krenkede. Ta ALDRI kontakt med den som anklages. Den som forteller om overgrep, skal ivaretas av personen som får meldingen inntil en annen overtar.
- Ta kontakt med kretsleder og informer om situasjonen. Kretsleder informerer generalsekretær og dere vil få veiledning videre. Dersom den krenkede er under 16, skal foreldre og eventuelt barnevern varsles. Dersom den krenkede er mellom 16 og 18 bør kontakt med foreldre skje etter dialog med den krenkede.
- Dersom den anklagede er medlem i KFUK-KFUM-speiderne, eller krenkelsen har skjedd på et av våre arrangementer, skal generalsekretær varsles umiddelbart på beredskapstelefonen 915 16 612.

Du kan finne en utvidet beskrivelse av retningslinjer og saksgang på side 10–11 i heftet «Trygg og sikker speiding». Dette heftet ligger også på nettsidene under ressurser.
kmspeider.no/beredskap-og-sikkerhet/category830.html

STØTTE TIL KURSET

Det er mulig å søke økonomisk støtte til kurset gjennom Kristelig studieforbund. For å få støtte derfra må visse krav være oppfylt.

1. Pass på at opplegget deres er godkjent før dere starter (dersom dere følger kursmanualen er det godkjent, da trenger dere bare finne kurset på K-stud sine nettsider. Pass på at det er riktig kurs!)
2. Dere må ha minst 8 kurstimer.
3. Minst én deltaker må fullføre opplæringen (vi anbefaler at dere starter opp med minst fem personer).
4. Før frammøtelister underveis.
5. Fyll inn noen enkle opplysninger om kurset/gruppa.

En tellende deltaker må oppfylle disse kravene:

- Ha vært til stede minst 75 % av tiden.
- Være fylt minst 14 år innen utgangen av det året opplæringen foregår.
- Opplysninger om adresse og fødselsår må foreligge.

Støtten gis i form av faste timesatser og er ikke avhengig av antall deltakere på kurset utover minstekravet. Søknaden sendes elektronisk på www.k-stud.no Søk opp kursnavnet, så ligger programmet allerede inne. OBS: Kurset må oppfylle læringsmålene for å kunne godtas. Se gjerne på muligheten for lokale sponsorkilder.

FORSLAG TIL PROGRAM

På side 10 følger et utprøvd forslag til program der et kurs gjennomføres over en helg. I forslaget til gjennomføring er øktene satt opp med tanke på progresjon. Kurset har tidlig et eksempelmøte for å vise deltakerne et godt eksempel til etterfølgelse. Det er dette de skal lære å gjøre på kurset! Videre gir vi deltakerne en indikasjon tidlig på at de skal holde en egen instruksjon. Videre går kurset veien fra hvordan vi planlegger og ned til detaljer rundt enkeltelementene i et patruljemøte. Husk å hjelpe deltakerne til å se sammenhengene mellom øktene gjennom veiledning, og til å reflektere rundt hvordan vi leder andre på forskjellige måter.

KURSRAPPORT

Alle patruljeførerkurs skal registreres som arrangement i medlemssystemet Hypersys. Dette er godkjent som rapport til forbundet.

TIDSPLAN FOR PLANLEGGING AV KURS

6mnd før
Bestemme kursleder, sted og dato.
Sende beskjed til gruppene om dato

2mnd før
Ha bestemt stab.
Åpne for påmelding
Registrere arrangementet i Hypersys

6 uker før
Ha planlagt program og valgt ut passende øvelser

1mnd før
Bestille kurspakker eller supplerende materiell fra speiderbutikken

2 uker før
Stabssamling

1 uke før
Absolutt siste påmeldingsfrist (gjerne tidligere)

2 dager før
Handle mat
Ha klart alt utstyr

2 uker etter
Levere rapport og regnskap til krets
Registrere hvem som har fullført kurset i Hypersys.

METODE

SPEIDERMETODEN

Speidermetoden beskriver hvordan vi gjør ting og hvordan vi arbeider. Metoden skal hjelpe oss til å oppfylle formålet vårt. Når vi ønsker at patruljeførerne skal følge speidermetoden i sitt patruljearbeid, er det viktig at de får vist i praksis hva dette vil si på patruljeførerkursene. Derfor er kursdeltakerne delt inn i patruljer, med veilederne som fungerende patruljeførere. Veilederne fungerer således som gode eksempler på hvordan en patruljefører bør være. Veilederen kan underveis se an sin gruppe og delegere patruljeføreransvaret for enkeltoppgaver til deltakere som virker klar for den utfordringen.
Speidermetoden er en metode for ikke-formell læring, i motsetning til den formelle læring som for eksempel skjer i skolen. Speidermetoden består av ulike deler, og alle delene har sin funksjon. Det betyr ikke at man må ha med alle delene av speidermetoden i alt man gjør, men et godt speiderarbeid bør over tid bestå av alle de ulike punktene. KFUK-KFUM-speiderne har definert speidermetoden som ni punkter. Se boksen til høyre. En utfyllende forklaring av de forskjellige punktene finner du på kmspeider.no eller i Lederhåndboka.

SPEIDERMETODEN

KFUK-KFUM-speiderne har definert speidermetoden som ni punkter:

- Lov og løfte
- Patruljesystemet
- Personlig utvikling
- Symboler og seremonier
- Friluftsliv
- Lek
- Samfunnsdeltakelse
- Læring gjennom opplevelse og refleksjon
- Ungt lederskap – voksent nærvær

VEILEDNING

På dette kurset er det viktig at deltakerne opplever å få utfordret seg selv, men mest av alt at de føler de mestrer oppgavene de blir tildelt. Når man lærer er det vanlig å feile, det kan man lære mye av. Men vi ønsker å fokusere på det de får til. Veiledere og ledere skal gi skryt for, og fremheve, de tingene som deltakerne får til, som at de muntret opp en i patruljen, tok ansvar i en oppgave, var flinke til å inkludere alle under instruksjonen sin og så videre. Ingen drar fra kurset som ferdig utlært patruljefører, men de kan dra hjem med selvtillit på at det er en oppgave de kan mestre.

PATRULJEANSVAR PÅ KURSET

Siden dette er et grunnkurs, forventer vi ikke at alle deltakerne er i stand til å ta ledelsen i patruljen enda. På det videregående kurset vil deltakerne i større grad få patruljeføreransvaret selv, mens på dette kurset skal de lære ved å observere gode forbilder, altså veilederne. Dersom en veileder vurderer at et patruljemedlem er klar for en utfordring, kan veilederen utfordre denne deltakeren til å hjelpe de ande i sin patrulje, ta ledelsen i en oppgave eller være den som melder på og av under postløpet.

INFORMASJON

God informasjon til både deltakere og veiledere er ofte nøkkelen til motivasjon og godt samarbeid. Gi tydelige beskjeder, heng opp dagsplan på et godt synlig sted. Gi tydelig beskjed om når det blir pause, og når dere skal begynne igjen. I løpet av den første økten bør du også ha presentert ledere og deltakere, delt inn i patruljer, gjort en forventningsavklaring (hva kan de forvente av kurset, hva forventes av dem?) informert om nødutganger og brannrutiner og snakket gjennom programmet for kurset. Del også ut patruljekasse og patruljeliv/deltakerhefter så tidlig som mulig. (Skriv navn i!)

PROGRAMFORSLAG

FREDAG

18.00	Oppmøte stab	
18.30	Registrering starter	Romfordeling/sette opp telt
19.00	Åpning	Velkomsttale, introduksjon, inndeling patruljer
19.30	Kveldsmat	i patruljene
20.15	Plenumsøkt	Intimgrenser og grenseoverskridelser
21.00	Patruljemøte	Eksempelmøte (se side 18)
22.00	Bingoaften	
22.30	Kveldsavslutning	
	Ledermøte	
23.30	RO	

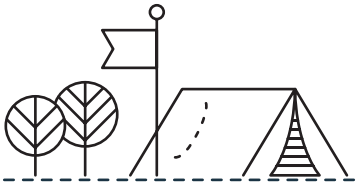

LØRDAG

07.30	Revelje	
08.00	Frokost	
09.00	Flaggheis	Med ord for dagen (i sommerhalvåret blir flaggheis før frokost)
09.10	Plenumssamling	«En dårlig instruksjon»
09.30	Patruljemøte	Organisasjonskunnskap
		Vandrerprogram
		Å planlegge en semesterplan
		«Hvordan ser en god patruljefører ut?» 15 minutter
11.00	Plenumsøkt	«Hvordan ser en god patruljefører ut» forts.15 minutter
		Øvelse i konfliktløsning
12.00	Lunsj	
12.30	Patruljemøte	Lek som læring og repetisjon
		Planlegge et patruljemøte
		Nøkler til en god instruksjon
		Instruksjon under veiledning, planlegging til søndag
14.15	PAUSE	Med matservering (pannekaker, frukt, kjeks..)
15.15	Patruljemøte	Andakt og kristent fellesskap
		Om KFUK-KFUM-speidernes økumeniske fundament
		Stem med føttene
		Planlegge en patruljeandakt
16.30	Postløp	Fysisk aktivitet og repetisjon!
18.30	Plenumsøkt	Drakt og stil
19.00	Middag	
21.00	Leirbål	
22.30	Kveldsavslutning	Med lysseremoni
23.30	RO	

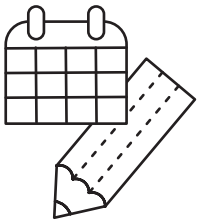

SØNDAG

07.30	Revelje	
08.00	Frokost	
09.00	Flaggheis	Med ord for dagen (i sommerhalvåret blir flaggheis før frokost)
09.10	Patruljemøte	Oppsummering av ulike måter å lede på
		Trygg og sikker speiding
		Planlegge Guides and Scouts Own
11.00	Guides and Scouts Own	
11.20	Kirkekaffe/lunsj	
12.00	Patruljemøte	Instruksjon under veiledning
		Evaluering
14.00	Rydd og vask	
15.00	Kursavslutning	Utdeling av kursbevis og bronseknapp
15.30	Hjemreise	

1

TEMA 1

PATRULJEFØRERENS OPPGAVER

Etter kurset skal deltakeren:

- ☐ kjenne til KFUK-KFUM-speiderne som organisasjon, og patruljens rolle.
- ☐ ha blitt bevisst patruljefører og patruljeassistentens lederrolle
- ☐ vite hvordan man leder et møte
- ☐ kjenne til forskjellige måter å lede på

I KFUK-KFUM-speidernes organisasjonsbestemmelser står det

«§ 1.6 PATRULJEN
Arbeidet i flokk, tropp og lag drives etter patruljemetoden. Troppens patruljer ledes av patruljefører og patruljeassistent med øvre aldersgrense 17 år. Førerpatruljen er et organ for planlegging av arbeidet i patrulje og tropp og for opplæring av patruljeførere og patruljeassistenter.»

Patruljen er med andre ord den helt sentrale enheten i alt arbeidet vårt. Som patruljefører og patruljeassistent får man et helt spesielt ansvar for å drive dette viktige arbeidet. Derfor er det utrolig viktig at patruljeledelsen har reflektert rundt rollen de har påtatt seg, og hva de betyr for resten av patruljen.

Førerpatruljen i en tropp består av alle vandrere med grønt skjerf, altså vandrere i ungdomsskolealder, og de voksne lederne for vandrertroppen. Førerpatruljen er et organ for planlegging av arbeidet i patrulje og tropp og for opplæring av patruljeførere (PF) og patruljeassistenter (PA). Hvis det finnes PF eller PA som er yngre enn ungdomsskolealder, så kan også de være medlemmer av førerpatruljen.

ORGANISASJONSKART

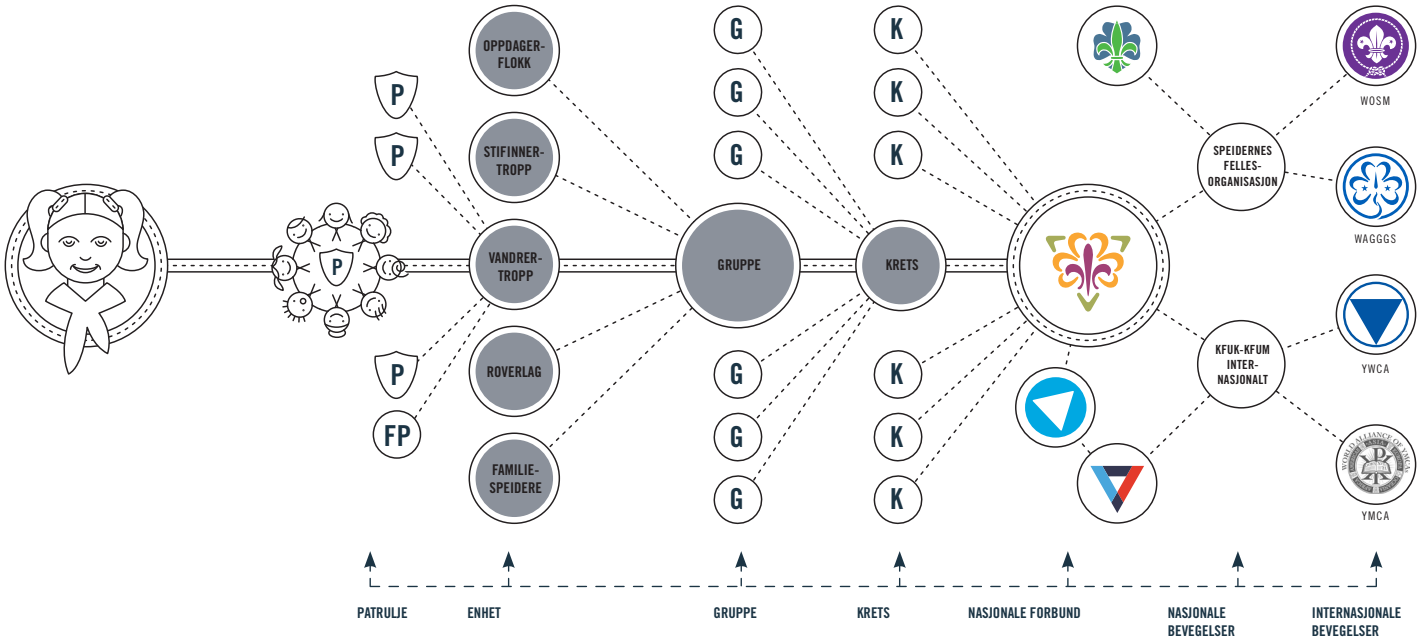

FP = Førerpatruljen.
Se mer i teksten over.

Organisasjonskartet kan lastes ned for utskrift i større format fra kmspeider.no.

1 ORGANISASJONSKUNNSKAP

HVA: Patruljeaktivitet
TID: 15–30 minutter

Bruk en utskrift av organisasjonsmodellen til KFUK-KFUM-speiderne og gå igjennom fra patrulje og videre i systemet. Er dere utendørs, kan dere tegne opp organisasjonskartet stort i sanden, eller med farget vann i snøen. Det går også an å lage «puslespill» med de ulike logoene og forsøke å sette dem i forhold til hverandre (se aktivitetsbanken).

Bruk litt tid til å diskutere førerpatruljen, og hvilken rolle denne har i organisasjonen. På denne måten kan speiderne lære å se seg selv og sine muligheter for innflytelse i organisasjonen.

KFUK-KFUM-speiderne + Norges KFUK-KFUM + KFUK-KFUM Global = KFUK-KFUM-bevegelsen. Hver for oss er vi selvstendige organisasjoner, men vi er samlet gjennom KFUK-KFUM internasjonalt som forvalter medlemskapene i YMCA og YWCA. Det er herfra vi har trekanten i logoen vår. De tre sidene i trekanten står for ånd, sjel kropp, og viser til hvordan KFUK-KFUM-bevegelsen tror på at vi må ta like godt vare på alle disse tre sidene ved å være menneske.

Trekløveret kommer fra WAGGGS som er den internasjonale jentespeiderorganisasjonen. Alle jenter hos oss går med trekløvermerket på ermet av skjorta som tegn på at de er medlem av WAGGGS.

Alle guttene går med liljen på ermet. Det er et tegn på at de er medlem av WOSM, som tidligere var den internasjonale guttespeiderorganisasjonen, nå en organisasjon for begge kjønn. Siden vi er slått sammen her i Norge, har vi trekant, lilje og trekløver i logoen vår.

NSF og KFUK-KFUM-speiderne samarbeider om mye, men er to ulike organisasjoner. Vår tilknytning til KFUK-KFUM-bevegelsen er det som gjør oss unike. Speidernes fellesorganisasjon er en paraplyorganisasjon for de to speiderforbundene i Norge, så internasjonalt står vi samlet som Scouts and Guides of Norway.

ORDLISTE

- **KFUK** = Kristelig Forening for Unge Kvinner
- **KFUM** = Kristelig Forening for Unge Menn
- **YWCA** = Young Womens Christian Association
- **YMCA** = Young Mens Christian Association
- **WAGGGS** = World Assosiaction of Girl Guides and Girl Scouts
- **WOSM** = World Organization of the Scout Movement
- **NSF** = Norges speiderforbund
- **SPF** = Speidernes felles-organisasjon

Spørsmål til diskusjon:

- Hvorfor sier vi at det som skjer i patruljen er noe av det viktigste som skjer i speideren?
- «Meg i patruljen» – hvor er du i dette systemet?
- Hvem har «makta» i KFUK-KFUM-speiderne?
- Har DU påvirkningskraft i KFUK-KFUM-speiderne? Hvor? Hvordan?
- Hva vil det si at KFUK-KFUM-speiderne er en økumenisk organisasjon?
- Hvor kommer patruljen inn i organisasjons-kartet?
- Hvor kommer førerpatruljen inn?
- Hvilken betydning har det for oss at vi er med i KFUK-KFUM-bevegelsen?

1 HVORDAN SER EN GOD PATRULJEFØRER UT?

HVA: Patruljeaktivitet med plenumsdiskusjon
TID: 15 + 15 minutter
UTSTYR: Et stort ark + tusjer i ulike farger til hver patrulje, pluss et fellesark.

Be patruljene tegne en stor strekperson eller seigmann på arket sitt. Nå skal patruljen i fellesskap tegne inn detaljer på sin patruljefører som symboliserer en god patruljefører. (For eksempel store ører for god lytter, stort smil for godt humør, tursko for naturkunnskap eller lignende). De skal sammen forhandle seg frem til hvilke egenskaper de mener en patruljefører bør ha.

Etter ti –femten minutter (eller så lang tid det tar å bli ferdige) kan patruljene presentere sin tegning for de andre patruljene. Gjerne med en forklaring på hvorfor de har valgt å gjøre det akkurat sånn.

Deretter skal patruljene sammen jobbe for å tegne «den ultimate patruljefører» med utgangspunkt i de foregående tegningene. Prøv å lande på et realistisk resultat, og avslutt gjerne med en samtale om hvordan man selv kan jobbe for å bli sånn. Heng tegningen opp på et godt synlig sted for resten av kurset, sånn at deltakerne ser hva vi alle streber mot.

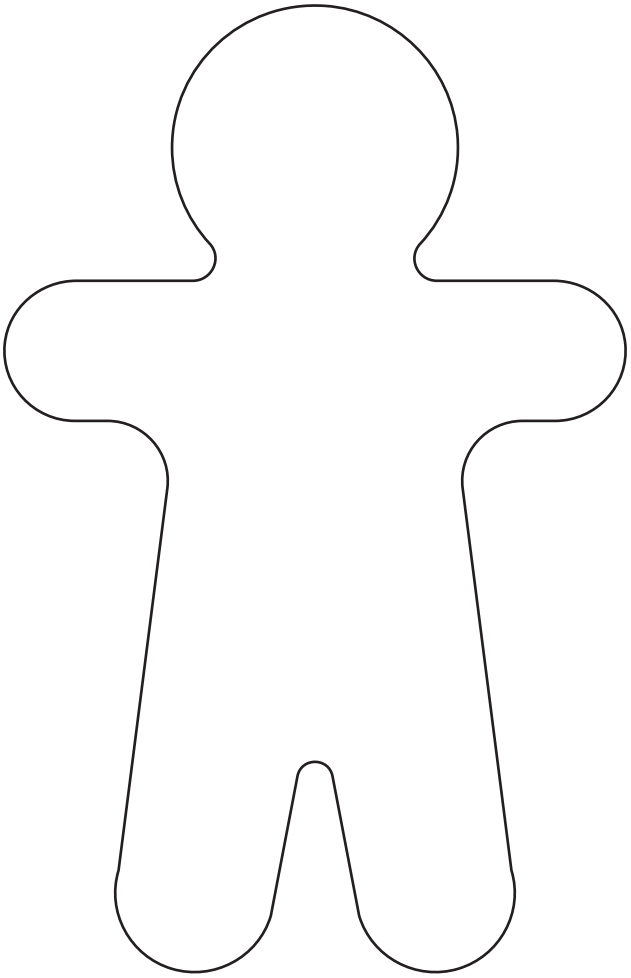

1 FORMING AV EN GOD PATRULJEFØRER

HVA: Dramaaktivitet med diskusjonsdel, kan foregå både i patruljen og i plenum
TID: 10 minutter +

I denne aktiviteten leker vi at to-tre veiledere er leirefigurer. Nå skal patruljene forme leirefigurene til å forestille en god patruljefører. Endringene går etter tur, og man har lov til å gjøre én endring per tur. Forklar hvorfor de gjør den endringen de gjør.

For å gjøre det mer spennende kan man legge til en eller flere patruljemedlemmer, eller en patrulje kan få styre speiderfigurene som gjør jobben vanskelig for patruljeførerfiguren mens en annen patrulje skal styre patruljeførerfiguren og forsøke å ordne opp i problemene eller utfordringene som patruljefigurene forårsaker (det kan være en som gråter, to som krangler, noen som ikke lytter osv.).

1 DRAMA OM ULIKE MÅTER Å LEDE PÅ

HVA: Dramatisering og diskusjon
TID: 5 + 10 minutter

Det er alltid populært når veilederne slipper seg litt løs og dramatiserer for deltakerne. I denne sekvensen skal veilederne dramatisere ulike ledertyper og måter å lede på.

Det er spesielt morsomt dersom deltakerne ikke er klar over at det er det som skal skje, og førstemann som dramatiserer kommer inn foran deltakerne og gir dem en liten «støkk», for eksempel ved å spille den sinte og kjeftete lederen. Så skjønner de tegninga når denne veilederen blir avløst av neste ledertype og så neste og neste... Hver lille dramatisering er en liten monolog rettet mot deltakerne som gruppe. For eksempel kan den sinte lederen trampe fremfor forsamlingen og brøle:

«NÅ ER JEG SÅ LEI! Alltid skal dere bare sitte der og oppføre dere som apekatter! Jeg hørte om hva som foregikk i teltet i går kveld jeg, skal jeg si dere! KORTSPILL! Jeg aksepterer IKKE kortspill i min gruppe! Om ikke dere kan se til å ta dere sammen, så gidder jeg ikke være med på dette mer! Dere kan bare dra hjem alle sammen!» Før denne lederen blir avløst av en helt annen ledertype, for eksempel en som duller og snakker babyspråk med dem.

Etterpå kan man ta en plenumsdiskusjon rundt dette med ulike måter å være leder på, i hvilke sammenhenger de møter på ledere og hvordan det oppleves. Kan en streng leder være bra? Hvordan oppleves det med en leder som er veldig «kompis» med deltakerne og lignende. Hvilken lederstil kan det tenkes at disse ledertypene bruker? Og hvordan kan de utnytte sine personlighetstrekk på en positiv måte ved å justere lederstilen sin?

Forslag til ulike ledertyper som kan dramatiseres:

- Den sinte lederen
- Den dullete lederen som snakker babyspråk og undervurderer speiderne
- Den lattermilde lederen som ler av alt
- Den overlegne lederen
- Lederen som er veldig bekymret for alt mulig
- Den slitne lederen
- Lederen som rakker ned på speiderne
- Lederen som skal analysere all ting
- Den superentusiastiske lederen
- Lederen som ikke liker å være ute
- Lederen som vil være ute uansett vær
- Kompis-lederen

Deltakerne kan gjerne notere ned noen tanker i *Patruljeliv*.

2

TEMA 2

MØTE- OG SEMESTERPLANLEGGING

Etter kurset skal deltakeren :

- ☐ kjenne til speiderprogrammet
- ☐ ha lært å planlegge et møte
- ☐ ha lært å planlegge et semester
- ☐ se nytten av planlegging
- ☐ kjenne til heftet «Trygg og sikker speiding»
- ☐ Ha foretatt en enkel risikoanalyse til aktivitet

Målet for denne modulen er at deltakerne skal komme hjem med kunnskap om hvilke ressurser de har tilgjengelig og hvordan disse skal brukes for å planlegge og forberede patruljemøter hjemme. Kjennskap til programmet og hvordan man går frem for å ta et merke er vesentlig i dette arbeidet.

Dere vil ha god nytte av å ha PC, nettbrett eller smarttelefon med internett tilgjengelig. Dersom kurset arrangeres utenfor dekningsområde, er det lurt å ha skrevet ut program, gradsprogram og noen merker på forhånd.

I denne modulen er det viktigste at patruljene får gjort seg godt kjent med speiderprogrammet og selv forsøkt å sette opp møte- og semesterplan. Det er også viktig med god veiledning og tilbakemelding på det de har gjort. Hvordan og hvorfor er to nøkkelord som de bør kunne svare på når det gjelder det meste i planen sin.

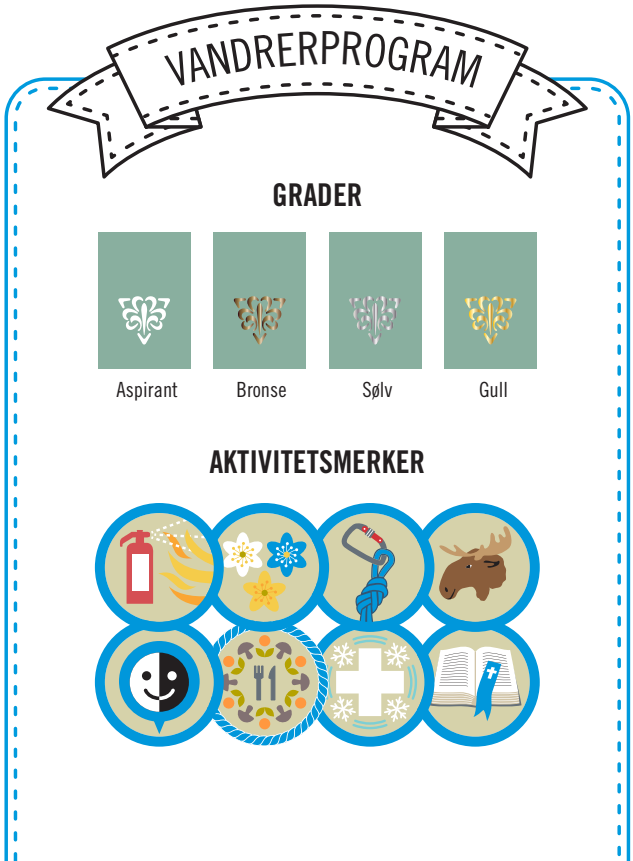

ROVERE

Fra 1. klasse VGS
16–25 år

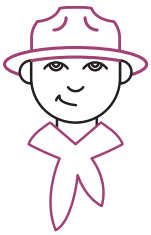

VANDRERE

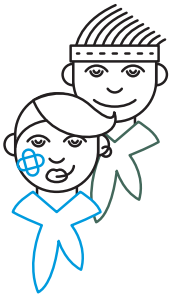

5.–10. klasse
11–16 år

Grønt skjerf
(8.–10. klasse)

Blått skjerf
(5.–7. klasse)

STIFINNERE

3.–4. klasse
8–11 år

OPPDAGERE

1.–2. klasse
5–8 år

2 EKSEMPELMØTE

Et eksempelmøte er et patruljemøte som ledes av veileder. Et eksempelmøte skal gjennomføres helt i starten av kurset, og skal sette standarden for hvordan et patruljemøte bør være. Derfor er det utrolig viktig at veilederen stiller godt forberedt. Eksempelmøtet bør inneholde alle punktene vi sier at et patruljemøte skal inneholde:

- Åpning (Flaggutrulling el. annet. Etabler en egen miniseremoni som patruljen kan videreføre gjennom kurset)
- Andakt (Bruk «Den Lille Bibel»-aktiviteten, se side 27.)
- Aktivitet/instruksjon (Som veileder er det lurt å velge noe du er trygg på. Bruk gjerne tid på å lage patruljesærpreg til kurspatruljen og aktiviteter som hjelper patruljen å bli kjent)
- Lek
- Avslutning

Punktene kan foregå i den rekkefølgen veilederen vurderer riktig. Siden dette er et kurs, bruker veilederen litt tid til å forklare hva man skal gjøre, og hvorfor man gjør det. Bruk eksempelmøtet til å gjøre noen bli kjent-leker, etabler en liten patruljeseremoni og lag patruljesærpreg. Patruljen kan gjerne få en oppgave eller utfordring som må løses, men denne bør ikke være for vanskelig eller tidkrevende.

2 LEKEVERKSTED

Del gjerne inn denne økta i to dersom dere har tid. La deltakerne leke 20–25 minutter patruljevis hvor de kan få lære hverandre leker fra eget repertoar. Samle alle sammen og snakk litt om hvordan lek kan brukes både sosialt, som repetisjon og som avspenning. Deretter bruker dere 20 minutter på å leke noen leker forberedt av staben.

Vis gjerne i praksis hvordan man kan bruke lek som repetisjon og repeter ting de har lært tidligere på dagen.

2 AKTIVITETSMERKE-BINGO

HVA: Lek/spill med den hensikt å få kjennskap til de ulike aktivitetsmerkene.
TID: 20-30 minutter.
UTSTYR: Utskrift av lottobrett (se vedlegg på nettsidene) og klippede lapper med alle aktivitetsmerkene for vandrere. Alle må ha hver sin penn. Premie(r) som sjokolade, seigmenn eller lignende.

Introduser spillet med å fortelle at det nå er klart for bingoaften. I bingo er det viktig at man er stille og konsentrert, for dersom du ikke får med deg at et merke er lest opp, får du heller ikke bingo. Det finnes to typer aktivitetsmerker: vanlige merker og ekspertmerker. Ekspertmerkene kjenner man igjen ved at kanten rundt ser ut som et tvinnet tau. Seinere, når de skal planlegge patruljemøter, kan det være lurt at de yngste tar et vanlig merke, mens de eldste tar ekspertmerket med samme tema (for eksempel førstehjelp og førstehjelp ekspert).

Vil dere gjøre litt ekstra moro ut av det, la lekleder kle seg ut og lek at dere er i en ekte bingohall. Da er det lov å hysje.

Alle får utdelt lottobrett og merkepenn. Lekleder trekker lapp for lapp opp de ulike aktivitetsmerkene og leser opp høyt og viser frem. Merket leses opp to ganger slik «Aktivitetsmerket ski. Det var Aktivitetsmerke ski». Dersom man har det aktivitetsmerket som leses opp, krysser man dette ut på sitt ark. Førstemann til fem på rad vinner ved å rope BINGO.

I neste runde spiller man om hvem som først får fylt ut bildet (de 3x3 midterste merkene) og så rammen (de ytterste merkene). Når man spiller om bildet, er det kun bildet som gjelder, og ikke fem på rad. Det samme med rammen.

TIPS TIL VEILEDER:

OPPGAVER OM PLANLEGGING

Når vi planlegger, sier vi noe om hva vi ønsker å oppnå i framtida, og hvordan vi skal få det til. Planlegging er derfor en viktig del av det å drive en patrulje.

Når vi har en god plan, får vi ofte utrettet mye, samtidig som vi er sikre på at vi oppnår det vi vil.

I denne økta får patruljene en kort innføring i hvilke elementer en plan bør inneholde og noen hjelpemidler som de kan bruke for å sette opp sin egen plan. Målet er ikke at de skal kunne reise hjem med en fiks ferdig plan, men at de skal få erfaring med å tenke langt fremover, bruke speiderprogrammet og tenke ansvarsfordeling.

Før deltakerne setter i gang med oppgavene, snakk med dem om at en god plan alltid bør inneholde enkelte elementer (se egen ramme).

Underveis kan du gjerne veilede patruljene ved å stille disse spørsmålene: Hvorfor velger de å gjøre akkurat den aktiviteten? Hva er målet med å bruke så mye tid på akkurat det? Har dere tilgang på nødvendig utstyr? Er det realistisk å få til alt det innenfor tidsrammen?

Du skal stille spørsmål for å få dem til å reflektere over egne valg, de trenger ikke nødvendigvis ha alle svarene klare.

Hjelpemidler:
- Vandrerprogrammet
- Gradsheftet
- Aktivitetsbanken på kmspeider.no, eventuelt utskrift av merkekrav og noen aktiviteter/møteforslag
- Patruljeliv og skrivesaker

VIKTIGE ELEMENTER I EN PLAN

MÅL – Hva vil dere oppnå? (Ta et merke, jobbe med en grad, kose dere i patruljen?)

AKTIVITET – Hva skal dere gjøre? Hvordan skal dere oppnå målet?

TIDSBRUK – Hvor lang tid har du satt av til alt?

UTSTYR – Hva trenger dere for å gjennomføre aktiviteten? Er det noe du trenger å forberede på forhånd?

ANSVARSFORDELING – Hvem skal gjøre hva?

2 PLANLEGGE EN SEMESTERPLAN

Bruk 10 minutter på starten av patruljemøtet til å snakke om vandrerprogrammet. (Se side 17.)

Patruljene skal i denne øvelsen forsøke å sette opp en semesterplan, med utgangspunkt i malen for semesterplan bak i *Patruljeliv*. Du kan gjerne bruke eksempelet på neste side for å vise hvordan man kan gjøre det.

Før patruljen setter i gang, må de sette seg minst ett mål for semesteret, gjerne flere. Når de jobber med dette, kan du gjerne spørre dem om de tror målet er overkommelig, eller om de tror målet er stort nok. Når de har bestemt seg for hovedmål kan de finne ut hvordan de skal nå dette målet gjennom semesteret. Pass på at de ikke begynner å planlegge møtene på detaljnivå, det kommer i neste oppgave.

Patruljene skal:
1. Bestemme seg for ett eller flere mål for semesteret.
2. Forsøke å sette en semesterplan som gjør det mulig å oppnå målet.

EKSEMPEL PÅ SEMESTERPLAN

Mål for semesteret: 1) Ta to punkter på sølvgraden før jul.
2) Alle skal føle seg inkludert.

DATO	HVA	HVORFOR	HVOR	HVEM
21. august	Velkomstmøte.	Bli kjent med nye, komme i gang.	Speiderbakken	PF PA ordner saft og boller
28. august	Geocaching	Ta geocachemerket	Oppmøte ved skogen	PF PA andakten
2.–3. september	Tråkk!	Få tråkkmerket. Få siste haiken i Sølvgraden.	Vi møtes ved Speiderbakken og går derfra	PA sørger for at lederne gir foreld-rene god info. PF andakten.
11. september	Bålmøte!	Bålmerket Primitiv mat-merket	Speiderbakken	PF instruksjon PA andakten
18. september	Troppsmøte, orientering		Speiderbakken	Troppsleder Anne
25. sept.	HØSTFERIE			
2. oktober	Kirkebesøk, bedehusbesøk og den gamle gravplassen	Ta punkt 4 om kristen tro i sølvgraden	Oppmøte utenfor kirken	PF avtaler med klokkeren. Kateketen skulle ta andakten.
9. oktober	Forberedelse Globalaksjonen	Stop Poverty-merket	Speiderhuset, inne og på Kiwi	PA
13.-15. oktober	Gruppetur! Patruljen går samla.			Troppsleder Anne
23. oktober	Globalaksjonen			Troppsleder Anne
OSV...				

PLANLEGGE ET PATRULJEMØTE

I denne økta skal patruljene planlegge et av patruljemøtene fra semesterplanen sin. Her skal de få planlegge så detaljert som de selv mener er nødvendig. Før de får sette i gang, skal du snakke med dem om hva et patruljemøte bør inneholde. De har sikkert ulike erfaringer og ulike innfallsvinkler her, men i løpet av samtalen bør dere ha kommet innom disse punktene:

- Åpning
- Andakt
- Aktivitet/instruksjon
- Lek
- Avslutning

Åpning og avslutning
Dette bidrar til at patruljemedlemmene får et klart signal om hva som skal foregå og det er lettere å få dem til å være rolige. Åpningen og avslutningen kan variere fra patrulje til patrulje. Den kan også være felles for hele troppen eller gruppa. Åpningen og avslutningen bør være like hver gang. Dette bidrar til at patruljemedlemmene får et klart signal om hva som skal foregå og det er lettere å få dem til å være rolige. Få ro og verdighet over denne delen av møtet.

Forslag til åpnings- av avslutningsseremonier finner du i Patruljeliv s. 8–9.

Andakt
Målet med enhver andakt er å fortelle om Jesus og det han har gjort for oss. I Patruljeliv s. 65–69 står det gode tips til hvordan få andakten til å bli en del av speidermøtet og rammer for andakten.

Tips til andaktsbøker:

- Patruljeandaktsboka
- Trosopplæring i friluft
- Aktive barn – levende forkynnelse

Instruksjon
Legg opp instruksjonen etter patruljemedlemmenes nivå. Dersom speiderne i patruljen har ulik alder kan det være lurt å dele patruljene i to slik at patruljeføreren og assistent kan instruere noen hver.

Husk at også de andre i patruljen kan holde instruksjon. Du finner mer om instruksjonsteknikk og hjelpemidler du kan bruke i *Patruljeliv* s. 33–37.

Repetisjon
Det er viktig å repetere det som vi har lært tidligere. Det vi lærte på forrige møte, eller under dagens instruksjon prøver vi nå ved hjelp av en liten konkurranse. Dette er den morsomste måten å repetere stoffet på. La det veksle med teori og praksis også i konkurranser.

Lek
En patrulje som har det morsomt sammen vil fungere godt sammen. Ved å legge inn en lek på hvert speidermøte og hver patruljetur øker sjansen for at dere har det moro sammen. Lek bidrar også til at patruljen blir bedre kjent med hverandre og dermed styrke fellesskapet i patruljen. Bruk lek aktivt til å repetere ting speiderne har lært tidligere.

Lekebøker er et ypperlig hjelpemiddel. Det finnes også en del leker på internett. Lag deg din egen lekebank som du kan hente ut leker fra. Husk at det er viktig å variere slik at speiderne ikke blir leie.

Beskjeder
Her gir du de beskjedene som gjelder frem til neste møte. Skal de huske noe? Er det noe som skal deles ut?

Avslutning
En god avslutning markerer at møtet er over og at speiderne kan gå hjem. Dere kan rulle sammen flagget, slukke bålet eller synge speiderbønn. Når man avslutter på samme måte hver gang gir det en trygg ramme for møtet og samhold i patruljen. Det kan også bidra til at man tar med «den gode speiderfølelsen» hjem etter møtet.

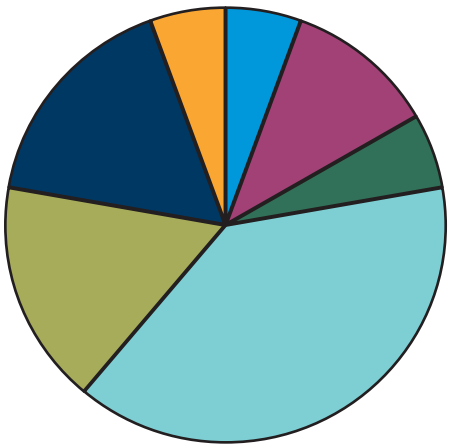

FORSLAG TIL TIDSBRUK

Åpningsseremoni	5 min
Andakt	10 min
Sang	5 min
Instruksjon	30 min
Repetisjon	15 min
Lek	15 min
Avslutningsseremoni og beskjeder	5 min

EKSEMPEL PÅ PATRULJEMØTE

Mål: Lære patruljen om urettferdighet, bli engasjert før Globalaksjonen og ta litt av Stop poverty-merket.
Kilde: møtet er hentet fra Aktivitetsbanken.

NÅR	HVA	HVEM	FORBEREDELSE	EVALUERING
18.00	Oppstilling, opprop, patruljens åpnings-seremoni	PF	Kjøp nye fyrstikker.	
18.05	Aktivitet: «Hvor er klærne dine laget»	PA	Be Gunnar ha med verdens-kartet. Tusj.	
18.20	Fairtrademerket. Vi snakker om hva det er og hva vi skal gjøre etterpå. Hva vil det si å være fat-tig, hva tror du man får for 16 kr dagen?	PF	Kopi av fairtrade-merket	
18.30	Vi rusler bort på Joker'n og ser hva vi kan få kjøpt for 16 kroner.	PF	Husk 16 kronestykker!	
19.00	Andakt «Stop poverty» fra aktivitetsbanken	PA	Husk å skrive ut eller kopiere over på mobilen	
19.10	Lek: «La den vandre», en lek fra Sri Lanka (aktivitetsbanken)	PA		
	Mer lek hvis vi får tid, alle elsker elg-leken	PA		
19.20	Avslutning og speider-bønn	PF		

Evalueringsfeltet kan være greit å bruke, for å notere ned hva som fungerte og ikke fungerte. For eksempel kan det hende det var en lek som var ny og veldig morsom, at noe tok mye lengre tid enn forventet, eller noe dere må huske på til neste gang. Det er lov å prøve og feile! Det viktigste er å lære, også av de tingene som ikke gikk helt som planlagt.

TIPS TIL VEILEDER:

TRYGG OG SIKKER SPEIDING, RISIKOANALYSE

Enkelte aktiviteter vi gjør i speideren, krever at man tenker gjennom risiko. De fleste møtene vi har er uproblematiske, mens andre møter krever at man har tenkt gjennom hva som kan gå galt. Kan noen skade seg? Kan noen gå seg bort? Hva kan du gjøre for å redusere risikoen? Det handler ikke om at vi skal være redd for alt mulig, men at speidere er beredt i fall noe skjer.

Eksempler:
Skal man bruke kniv på møtet, bør man ha gjennomgått knivreglene med speiderne først, og repetere dem hvis det er nye speidere tilstede eller en stund siden sist man brukte kniven. Husk å ta med førstehjelpsaker, minimum plaster.

På et innemøte bør en ha oversikt over hvor nødutganger er i fall det skulle begynne å brenne. Det er lurt å avtale et møtested utenfor i sikker avstand fra bygningen. Skal man ha aktiviteter med åpen ild på møtet, bør man ha vann eller brannslukningsutstyr i nærheten.

Orienteringsmøte eller annet postløp: Hva gjør dere hvis en eller flere speidere går seg bort? Hva skal speiderne gjøre hvis de går seg bort? Hva skal dere andre gjøre? Hvem skal man si ifra til dersom noen skader seg på møtet?

Heftet *Trygg og sikker speiding* tar opp de fleste aktivitetene vi holder på med i speideren. Les i heftet hvis du lurer på om det er noe du må ta hensyn til når det gjelder sikkerhet.

RISIKOVURDERING

Risikovurdering i fem trinn:

1. Identifiser mulige farer
2. Vurder disse farene
3. Lag tiltak og ta beslutninger for å unngå farene
4. Iverksett tiltakene
5. Overvåk/kontroller og evaluer tiltakene

Det er tre hovedspørsmål som alltid må stilles:
- Hva kan gå galt?
- Hva kan gjøres for å unngå at noe går galt?
- Hva gjør en når noe går galt?

Dette stiller krav til ledernes evne og vilje til å gjennomføre gode risikovurderinger: Hvor galt kan det gå? Hvor sannsynlig er det at ulykker skjer? Alle møter, turer og leirer i naturen skal i prinsippet risikovurderes – en ulykke kommer alltid uventet!

ØVELSE I RISIKOVURDERING

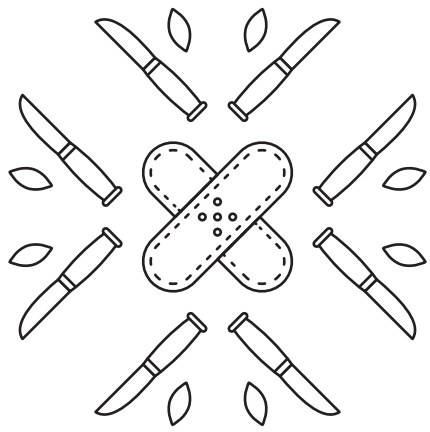

Patruljene skal gjøre en risikovurdering ut i fra et tenkt patruljemøte eller aktivitet, for eksempel knivmøte, orienteringsmøte, bålmøte, hinderløype, bakemøte, hugge ved, pioneringsmøte.

De skal da tenke gjennom: Hva kan gå galt? Hva kan gjøres for å unngå at det går galt? Hva gjør en når noe går galt?

Patruljene skal etterpå legge frem det de har kommet frem til for de andre patruljene/diskutere i patruljen.

3

TEMA 3
INSTRUKSJON

Etter kurset skal deltakeren:

- ☐ ha lært grunnleggende instruksjonsteknikk
- ☐ planlagt og gjennomført instruksjon under veiledning.
- ☐ gjennomført praktiske øvelser i konflikthåndtering (rollespill, refleksjon)

Instruksjon er den mest brukte undervisningsmetoden i speideren. Under en god instruksjon får speiderne både sett og prøvd ut ny kunnskap. Å bli en god instruktør krever planlegging og øvelse. Noen ganger er det små justeringer som skiller en god instruksjon fra en dårlig instruksjon, og her kommer veiledning inn i bildet. Veilederne bør oppmuntre deltakerne til å bruke sine sterke sider, og å stille godt forberedt.

I dette kapittelet får du noen ideer til hvordan dere kan hjelpe deltakerne til å reflektere rundt instruksjon, og forslag til hvordan øvelser og veiledning i instruksjonsteknikk kan foregå.

3

EN DÅRLIG INSTRUKSJON

HVA: «Skjult» dramatisering + samtale
TID: 5 minutter + 10 minutter

Vi anbefaler å legge denne økta tidlig i kurset.

I denne økta skal en av veilederne ha en instruksjon i plenum, men alt går fryktelig galt. Veilederen kommer for sent, og er tydelig dårlig forberedt. Veilederen mumler, står med hendene i lomma, glemmer seg og snur seg vekk. Gjesper høylytt. Har glemt utstyret som trengs for å gjennomføre instruksjonen og prøver å forklare med ord istedenfor. Og patruljen får i alle fall ikke prøve selv. Etter en stund kommer leder og avbryter seansen.

Det viser seg at dette selvsagt bare er et dramatisk grep for å la patruljen kjenne på hvordan det er når patruljeføreren ikke bruker noen god instruksjonsteknikk. Deretter kan dere ha en samtale om hva veilederen gjorde feil, til hva som kunne blitt gjort bedre, og hvorfor det er viktig å både stille forberedt og tenke gjennom hvordan man presenterer ting.

NØKLER TIL EN GOD INSTRUKSJON

Noen nøkkelbegreper som bør komme opp i samtale om god og dårlig instruksjon.

Forberedelse: Kunne stoffet på forhånd og ha hjelpemidlene klare.

Innledning: Fange oppmerksomheten til deltakerne og forklare hva de skal gjøre.

Oppførsel: Stå rolig og vendt mot patruljen. Snakke rolig og tydelig. Kan man variere stemmen for å skape mer spenning? Tenk på hvordan du bruker hendene dine. Står eller sitter du? Hva gjør du med bena. Ta seg tid til å forklare godt så alle forstår.

La speiderne prøve selv! Fordi man gjerne lærer best ved å få prøve i praksis.

Deltakerne kan gjerne notere ned de viktigste punktene i *Patruljeliv*.

3 INSTRUKSJON UNDER VEILEDNING

TID: Størsteparten av to patruljemøter.
UTSTYR: Kurset bør ha noen knutetau, sisal, øvelsesbandasjer osv. som deltakerne kan bruke som hjelpemiddel.

Her står «learning by doing» i sentrum! Deltakerne skal planlegge hver sin fem minutters instruksjon, som de skal holde for kurspatruljen sin. De kan velge nesten et hvilket som helst emne, men det bør være noe de føler seg rimelig sikre på. Det kan være fem minutter med naturkjennskap, ulike tretyper, knuter, førstehjelp, et spill eller noe helt annet. Bruk Patruljeliv til å planlegge instruksjonen.
Etter instruksjonen kan hele patruljen bidra med å fortelle én ting hver som de syns den som instruerte var god på. Veileder kan gi skryt samt én ting som deltakeren kan jobbe videre med.

3 LEK SOM LÆRING OG REPETISJON

Lek er aktivitet med mening. Baden Powell innførte lek som en morsom metode for å utvikle sansene våre, konsentrasjonsevnen, ulike ferdigheter og fantasi. Gjennom leker utvikler vi rettferdighetssans, og vi trener både kropp og sinn til å tåle motgang så vel som medgang. Fordi lek er gøy skaper det samhold i patruljen, og når vi bruker lek for å repetere ting vi har lært, merker vi nesten ikke at vi lærer.

Det er fint hvis veileder kan introdusere med noen eksempler på hvorfor lek er bra, og ulike leker som kan brukes i patruljen. Dersom det er tid til slutt, kan de i patruljen som har lyst lære bort en lek til de andre. Det gir god trening i instruksjon.

Trenger du ideer til ulike leker?
Sjekk kmspeider.no/aktivitetsbanken.

3 ØVELSE I KONFLIKTHÅNDTERING

HVA: «De undertryktes teater» drama og diskusjon
TID: 30 minutter

«De undertryktes teater» er en problemløsningsteknikk utviklet av Augusto Boal i Sør Amerika. Den går ut på at noe dramatiserer en konfliktsituasjon der tilskuerne på hvilket tidspunkt som helst kan bryte inn, bytte plass med en av skuespillerne og forsøke å rydde opp i situasjonen. I dette tilfellet er det formålstjenlig at tilskuerne kun kan bytte plass med patruljeføreren i dramatiseringen.

Dersom de finner en løsning så kan man gå videre til neste dramatisering, men dersom det *ikke* løser seg, blir vedkommende i rollen frem til noe andre har ropt «stopp!» og tatt plassen som PF. Det er viktig at problemstillingene i øvelsen er realistisk, og det er ikke lov med «magiske» løsninger. PF'en må prøve å løse konflikten på en måte som de involverte kan anse som en rimelig og god løsning.

Eksempler på dramatiseringer:

- - To i patruljen krangler fordi den ene synes den andre går plagsomt nærme på haik «du dulter borti meg hele tiden!»
- - To i patruljen krangler. Den ene gråter fordi han mener den andre er slem og at hun alltid hakker på ham. Hun på sin side, mener den første alltid får viljen sin fordi han begynner å grine, og syns det er skikkelig urettferdig å måtte ta skylda for alt.
- - En i patruljen lager alltid bråk under patruljemøtene og gjør det umulig å gjennomføre det dere skal. Du har en i patruljen som egentlig er ganske flink, men som trenger mye hjelp. Det går ikke når den andre bråker så mye.

Her kan også deltakerne få prøve scenarier de selv sliter med i sine egne patruljer, og på den måten få innspill til hvordan de kan løse det på en god måte. Etter hver sekvens kan man snakke sammen om hvilke tiltak som fungerte og ikke fungerte, hvorfor og hvorfor ikke. Alternativt kan de samme menneskene spille rollene hele tiden, og lekleder «fryse» spillet med jevne mellomrom, hvor tilskuerne kan komme med forslag om hva patruljeføreren skal gjøre. (Passer godt i en gruppe der deltakerne ikke tør spille selv.)

4

TEMA 4

KRISTENT FELLESSKAP

Etter kurset skal deltakeren:

- ☐ ha fått en grunnleggende innføring i kristendom
- ☐ ha lært om KFUK-KFUM-speidernes kristne fundament
- ☐ kunne praktiske tips, (ulike former for andakt, opplesning, aktivitetsandakt, hvor kan man finne en andakt osv)
- ☐ planlegge en patruljeandakt
- ☐ delta i planlegging og gjennomføring av en Guides and Scouts Own.

Her finner du litt om KFUK-KFUM-speidernes kristne grunnlag. Etter endt kurs bør deltakerne kunne kjenne til trosbekjennelsen, «Den lille Bibel», formålsparagrafen og begrepet økumenikk. Patruljeføreren skal være i stand til å sørge for at det er andakt på hvert patruljemøte, og vite litt om hvor en kan finne ferdige andakter. Igjen er det viktig at vi følger speidermetoden og «learning by doing». På kurset selv skal det kristne fellesskapet være tydelig ved ord for dagen, kveldsavslutning og speiderbønn.

KFUK-KFUM-SPEIDERNES ØKUMENISKE FUNDAMENT

Felles for alle kristne trossamfunn, er troen på Jesus som Guds sønn. Den apostoliske trosbekjennelsen forklarer de tingene alle kristne kan være enige om.

KFUK-KFUM-speiderne er en økumenisk, kristen organisasjon, noe som er tydelig gjennom formålsparagrafen vår:

«Norges KFUK-KFUM-speideres mål er å fremme og drive et speiderarbeid for å hjelpe barn og unge til å utvikle en kristen tro og oppdra dem til ansvarsbevissthet, selvstendighet, samfunnsmessig engasjement, mellomfolkelig forståelse og respekt for naturens verdi. (Fra Grunnreglene §2)
(...) I KFUK-KFUM-speiderne kan barn, unge og voksne utvikle seg som hele mennesker med ånd, sjel og kropp. Det gjenspeiles i verdiene våre.»

At vi er økumeniske, betyr at vi samarbeider med alle kirker og kristne trossamfunn. Du trenger ikke være kristen for å være medlem hos oss, men som organisasjon jobber vi for at barn og unge skal bli kjent med Jesus og få lov til å utvikle en kristen tro. Vi forventer derfor ikke av patruljeførerne at de skal skrive egne andakter, men vi forventer at de kan forholde seg lojalt til formålsparagraf og speiderløfte, og dermed sørge for at speideren er et sted hvor man trygt kan utforske troen og bli kjent med Jesus.

Trosbekjennelsen

Jeg tror på Gud Fader, den allmektige,
himmelens og jordens skaper.

Jeg tror på Jesus Kristus, Guds enbårne sønn, vår Herre,
som ble unnfanget ved Den hellige ånd,
født av jomfru Maria,
pint under Pontius Pilatus,
korsfestet, død og begravet,
fór ned til dødsriket,
stod opp fra de døde tredje dag,
fór opp til himmelen,
sitter ved Guds, den allmektige Faders høyre hånd,
skal derfra komme igjen for å dømme levende og døde.

Jeg tror på Den hellige ånd,
en hellig, allmenn kirke,
de helliges samfunn,
syndenes forlatelse,
legemets oppstandelse
og det evige liv.
Amen.

4 «STEM MED FØTTENE»

TID: 10 MINUTTER

Skisser en linje i rommet mellom «viktig» i den ene enden og «lite viktig» i den andre enden. Lederen for øvelsen leser opp et spørsmål, og deltakerne plasserer seg deretter langs linjen. Bruk god tid på denne øvelsen, og gi deltakerne anledning til å fortelle fra sine erfaringer. Ta gjerne tid til å høre fra noen av deltakerne hvorfor de plasserte seg på akkurat dette punktet. Etter hvert spørsmål forteller du om dette spørsmålet var så viktig for de første kristne at de tok det med i trosbekjennelsen, eller om det ikke egentlig er et sentralt spørsmål i kristen tro.

Hvor viktig tror du de første kristne syns disse spørsmålene var?

- Om Jesus ble født 24. desember eller ikke.
- Om homofili er forenlig med kristen tro.
- Om verden ble til av seg selv eller om Gud har skapt alt.*
- Om verden ble skapt på seks dager?
- Om Jesus døde på korset eller om det bare virket som om han var død.*
- Om kvinner kan være prester.
- Om det er lov med sex utenfor ekteskapet.
- Om Jesus var Gud som menneske eller bare et vanlig menneske.*
- Om Jesus stod opp på den tredje dagen.*
- Om de som har gjort noe galt kan få tilgivelse.*
- Om Gud er allmektig.*
- Om Jesus var kjæreste med Maria Magdalena.
- Om det er et liv etter døden.*
- Om alle mennesker blir frelst, uansett tro.
- Om Gud kan være tre og én på en gang.*
- Om det kan finnes en god Gud når det er så mye vondt i verden.
- Om det finnes engler.
- Om Jesus kunne gå på vannet.

* Disse spørsmålene var så viktige for de første kristne at de ble tatt med i trosbekjennelsen.

Trosbekjennelsen samler det mest sentrale i kristen tro. Derfor er den utrolig nyttig å kunne. Hvis du lurer på hva som er sentrale spørsmål for kristen tro, og hvis du lurer på hva kristen tro egentlig handler om, så kan du si eller synge trosbekjennelsen.

4 DEN LILLE BIBEL

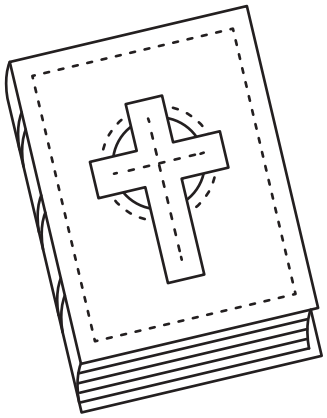

TID: 10 MINUTTER

Les høyt fra Joh. 3, 16. Be gjerne deltakerne slå opp i sin egen Bibel og følge teksten der.

Spør om de kan tenke seg hvorfor denne teksten ofte kalles Den lille bibel.

Be deltakerne gå sammen to og to og drøfte:
- Hvis noen i skolegården spør hva kristen tro er, hva svarer du da?
- Hvis læreren din spør deg hva som er kjernen i kristendommen, hva sier du da?

Hør fra noen av deltakerne hva de kom fram til.

4 PLANLEGGE EN PATRULJEANDAKT

Snakk med deltakerne om hvorvidt de har noen tradisjoner eller seremonier rundt andakt i sin gruppe.

Fortell at det ofte kan være en fordel med noen faste rammer rundt andakten, for å få patruljen til å falle til ro, og for å få en høytidelig stemning rundt andakten. Hva med å starte med en sang og avslutte med Vår far? Eller kanskje er det nok å dempe lyset, tenne et stearinlys, sette seg i en ring på bakken/gulvet? Snakk med patruljen om de har noen ideer selv.

Som kristen organisasjon ønsker vi at speideren skal være et trygt sted å være kristen og å utforske sin egen tro og tvil. Som patruljefører har en et ansvar for å bidra til at vi har et miljø hvor det er greit. Det handler mye om å være et godt eksempel som tar speiderne på alvor, men også om å sørge for at det kristne fellesskapet er en del av våre møter og turer. En måte å gjøre dette på, er å sørge for at det alltid er andakt på patruljemøtene.

Patruljeføreren trenger ikke holde andakten selv, en kan med fordel delegere til andre i patruljen.

Andakter kan man lage selv, eller man kan lese opp en som er ferdigskrevet. En andakt kan også være å lytte til en sang med en meningsfylt tekst, eller å tenne lys og be i stillhet sammen.

Spørsmål:
- Har dere noen faste rammer rundt andakten i deres gruppe/patrulje?
- Har dere noen forslag til seremonier rundt andakten?
- Hvem sitt ansvar er det å sørge for at det er andakt på patruljemøtet?
- Hvem må holde andakten på patruljemøtet?
- Er det lov å lage andakten selv?
- Hvor kan man finne ferdige andakter?
- Hva bør en andakt inneholde?

Oppgave:
Planlegg en patruljeandakt i forbindelse med St. Georgsdag (eller finn på et annet tema, for eksempel i forbindelse med kanotur, jul, påske eller det å dra på leir. Det trenger ikke være for avansert).

4 LYSSEREMONI

Levende lys gir en høytidelig stemning samtidig som det er noe hver enkelt speider kan delta på.

Lag et kors av aluminiumsfolie, flat stein eller annet som tåler varme. Tenn et kubbelys midt i korset mens alle speiderne står rundt, og si en enkel bønn:

«Kjære Gud, du kjenner oss og alt vi bærer på.
Vi kommer til deg nå med våre tanker og bønner.
Gud, hør vår bønn!»

Deretter kan alle tenne hvert sitt lys i stillhet, eller til stille bakgrunnsmusikk /sang (forslag: Kumbaja, Laudate, Å Gud hør vår bønn).

Avslutt med Tapto og Speiderbønnen.

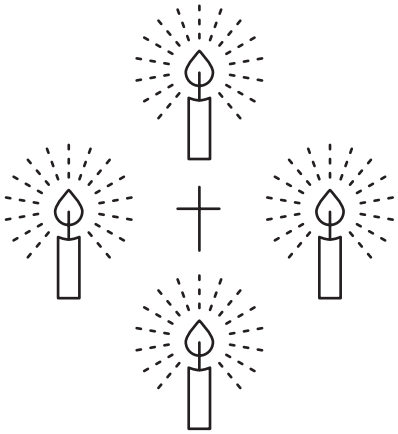

4 GUIDES & SCOUTS OWN

Denne malen kan brukes i planleggingen av gudstjeneste for speidere. La patruljene delta ved å forberede hver sin del.

Liturgi

- Åpningsord, åpningsbønn
- Bønn (For- og takkebønn)
- Sang
- Dramatisering av en bibeltekst
- Preken: fortelle hovedpoenget med teksten og gjøre den relevant
- Sang
- Vår Far (Gjerne ledet av en speider)
- Avslutningsbønn

Gå i fred - tjen herren med glede!

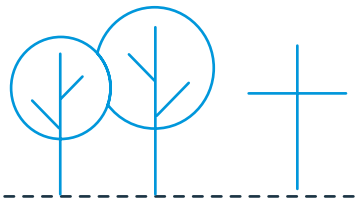

Arbeidsfordeling

Forslag til arbeidsfordeling forberedelser til gudstjenesten

PATRULJE 1: STED

Finn et egnet sted for å ha speidergudstjeneste. Prøv å finne et sted hvor alle kan sitte og se godt. Tenk ut hvor korset og alteret skal stå. Husk at avstanden mellom den som snakker og de som hører på bør være liten, slik at den som snakker slipper å rope. Regner det? Da må dere sette opp presenning. Dere må også pynte stedet med lys, fakkelbokser, flagg eller noe annet.

PATRULJE 2: KORS

Lag og sett opp et kors. Dere må selv finne raier. Korset skal surres med vinkelsurring, og det settes opp slik at det ikke faller ned. Korset skal være så pent som mulig. Patruljen som har funnet et sted for andakten, bestemmer hvor korset skal settes opp.

Patruljen skal diskutere: Kunne Jesus vært speider?

PATRULJE 3: DAGENS TEKST

Patruljen skal lese dagens tekst (eller en annen tekst som patruljeføreren har fått med seg fra førerpatruljemøtet). Dere skal diskutere denne teksten. Hva betyr den? Hva betyr den for oss som speidere? Hva tenkte dere på da dere leste den? Hva er det bibelen prøver å fortelle til oss med denne teksten? Er den aktuell for oss i dag? Lag gjerne noen notater, og fortell dette til de andre patruljene under speidergudstjenesten som vi skal ha senere i dag. Hvis dere vil, kan dere dramatisere teksten.

PATRULJE 4: SANGER

Patruljen skal finne tre sanger fra speidersangboka som skal synges under gudstjenesten. Les dagens tekst, og prøv å finne sanger som passer til denne.

PATRULJE 5: BØNN

Patruljen skal skrive tre bønnevers til forbønn. Bønneversene skal ha følgende fokus; lokalt, nasjonalt, internasjonalt. Versene skal inneholde «takke-setninger» og «ber for-setninger».

PATRULJE 6: SPEIDERLOVEN

Patruljen skal framføre Speiderloven, fra paragraf 1–7. Dere skal ikke lese fra noe, men må kunne den utenat. Fordel det mellom dere, så går det greit å huske.

OBLIGATORISK ØKT

INTIMGRENSER OG GRENSEOVERSKRIDELSER

Etter kurset skal deltakeren:

- [ ] ha gjennomført økt om intimgrenser og grenseoverskridelser

REGLER FOR GJENNOMFØRING

På neste side vil du få et ganske detaljert forslag til hvordan en slik økt kan gjennomføres. Du kan selvsagt endre øvelser så det passer ditt kurs, men husk at:

- Vi skal ikke utsette deltakerne for det vi forsøker å forhindre. Ikke utøv press, ikke ta på deltakere for å illustrere hva som er greit/ikke greit, ikke be dem ta på hverandre.
- Ikke fremstill jenter som ofre og gutter som rovdyr. Grenseoverskridelser kan vi alle oppleve, uavhengig av kjønn og identitet. Snakk heller om vi, oss og hvordan vi skal være mot hverandre.
- Vær forsiktig ved bruk av statistikk og skremsler. Formålet er å få deltakerne til å reflektere på en måte som gjør at de kan gjøre gode valg som patruljeførere, ikke å sjokkere dem. Hold opplegget nært og aktuelt: hvordan sørger vi for at patruljen er et trygt sted for alle?

TID: 30 minutter + eventuelt etterarbeid.

For at alle skal føle seg trygge og ivaretatt i speideren er det viktig at vi setter respekt for egne og andres grenser på dagsorden. Dette temaet skal alltid adresseres på patruljeførerkurs. Ved å bevisstgjøre ungdommene på at alt de sier og gjøre påvirker de andre, bygger vi en god patruljekultur og forebygger grenseoverskridende hendelser. Økta holdes i plenum av kursleder eller annen erfaren leder.

Nedenfor finner du en måte å gjennomføre økta på. Dersom du velger andre øvelser, anbefaler vi at du likevel fremhever de to hovedpoengene og holder deg strengt til reglene for økta.

Når vi samles mange på kurs eller leir, vet vi veldig lite om hverandres bakgrunn. Sannsynligheten for at du selv, eller noen av de som sitter i forsamlingen har blitt utsatt for eller har utsatt andre for grenseoverskridende adferd er veldig stor. Derfor gjelder det å snakke om disse tingene på en skikkelig måte.

Med grenseoverskridende adferd snakker vi om et stort spekter av ulike ting, fra det å bruke ord som oppleves diskriminerende og vondt, til seksuelle overgrep. Altså å ha overskredet menneskers intime og følelsesmessige grenser.

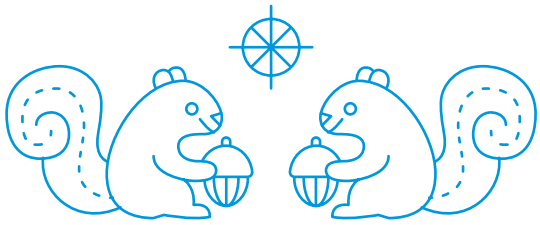

HOVEDBUDSKAP I ØKTA

1. Retten til å bestemme over egne grenser. Det er du selv og alltid du selv som kan få definere hva som føles ok eller ikke for deg. Noen mennesker er for eksempel komfortable med mye kroppskontakt mens andre ikke en gang syns det er noe behagelig å få en klem.
2. Plikten til å respektere andres grenser. Selv om du selv synes noe er ok, har du alltid plikt til å respektere at det overskrider andres grenser, og derfor la være.

For å oppnå at disse to punktene synker inn, kan det være greit å gjøre et par øvelser der speiderne tenker nærmere gjennom egne grenser. Ungdom i dag vokser opp i en massiv delingskultur der utseende og verdi måles i antall likes. Derfor er det mange som har mistet litt kontakten med egne grenser og kan ha nytte av å reflektere over det.

PRAKTISK GJENNOMFØRING

Samle speiderne og fortell dem at dere nå skal ha en økt som handler om grenser og respekt. Som ledere i en patrulje har de et spesielt ansvar for å se til at patruljen oppleves som trygg for alle medlemmene, og derfor er det viktig at de gjør seg noen tanker om egne og andres grenser.

I den første øvelsen skal dere kjenne litt på intimgrenser. En intimgrense er en personlig grense alle mennesker har i seg. Det er ingen fasit her, alle må kjenne på sine egne grenser.

Når dere snakker sammen, la deltakerne snakke mest mulig, ikke gi dem fasitsvar. Du kan heller be dem forklare hva de mener, og la dem drøfte ting seg imellom. Dersom samtalen går litt tregt, kan det være greit å ha alliert seg litt med noen av veilederne på forhånd, sånn at de kan delta i samtalen.

Samtale:
Når vi er sammen i speideren, så blir vi ofte godt kjent, på en måte kanskje bedre kjent enn i mange andre sammenhenger: Vi leker sammen, vi spiser sammen, vi jobber med vanskelige oppgaver sammen, vi sover sammen … ofte er patruljen alene uten voksne.

Vi har allerede sett at folk har ulike grenser for nærhet og at vi har forskjellige grenser for hva som er greit av fysisk kontakt. Som patruljefører har du et spesielt ansvar for at alle skal oppleve patruljen som et trygt sted å være, der de slipper å være bekymret for egne grenser. Nå vil jeg vi skal tenke litt høyt sammen om hva slags utfordringer vi kan møte på rundt ulike situasjoner i speideren:

- Leirbålsunderholdning. Hva er det greit å le av? Hva er det greit å «tvinge folk» til å delta på? Er all humor passende?
- Nødt eller sannhet og andre leker: Kan disse lekene være grenseoverskridende? Hvordan da? Hvordan kan vi unngå at noen føler seg utilpass?
- Overnatting: Hvilke utfordringer ser dere i forhold til grenser på tur og overnatting med patruljen?
- Delingskultur: Mobbing og overtramp på nett. Er det greit å ta bilde av noen som sover? Kan du legge ut bilder av andre på nett? Kan du skrive hva du vil så lenge identiteten din er skjult?

Rund av økten med å oppsummere og avslutt med å gjenta hovedbudskapet.

ØVELSE 1

To og to sammen. De står med ryggen til veggen på motsatt side av rommet for hverandre. Nå skal den ene gå sakte mot den andre. Den som står stille, skal si stopp når den andre er så nærme som den som står stille synes er behagelig. Deretter bytter dere på.

Samtale:
Var det noen som opplevde at det var forskjell? Når grensene er ulike, hvilke hensyn er det viktig å ta? Hvordan kan du være sikker på at du ikke tråkker over noen andre sine grenser? Er det vanskelig å si ifra når noen tråkker over dine grenser? Hvordan kan vi bidra til at ingen føler at deres grenser blir overskredet?

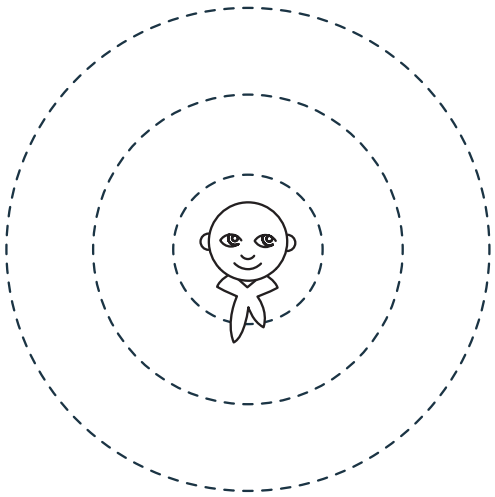

ØVELSE 2

Hver for seg. Denne øvelsen er en personlig betraktning, så fortell dem at de ikke trenger vise frem til andre etterpå. På et ark eller bak i *Patruljeliv*, skal deltakerne tegne et lite strekmenneske som skal representere dem selv, midt på arket. Rundt seg skal de tegne tre sirkler. Nå kan de plassere ulike mennesker, eller grupper av mennesker, som de har i livet sitt, inn i dette skjemaet. Kjæreste og familie er kanskje langt inn, mens lærere, trener eller naboen er langt ute? Be dem tenke gjennom hvordan man kanskje har ulike grenser for hvordan man snakker eller har fysisk kontakt med ulike mennesker i livet sitt, og at dette er helt greit.

TILLEGG

DRAKT OG STIL, EN MOTEOPPVISNING

Tid: 15 minutter
Utstyr: Draktreglement (se på kmspeider.no)

Speiderdrakten gjør at du kan reise hvor som helst i verden og kjenne igjen en speider, selv om du aldri har sett han eller henne før! Det var Lord Baden Powell som innførte speiderdrakten. Han var oppvokst i England i en tid da klasseskillet gjorde stor forskjell på folk. Med speiderdrakten ville Baden-Powell utjevne disse forskjellene slik at ingen kunne se hva som var rik og hvem som var fattig. Alle forbund har sin egen speiderdrakt. KFUK-KFUM-speidernes drakt består av en grønn skjorte med skjerf. Speiderdrakten er med på å skape en felles identitet og gjøre at speiderne opplever at de er en del av en større helhet og sammenheng.

Draktreglementet viser hvor vi skal sy på de ulike merkene. Det er fint å bruke litt tid på å vise speiderne hvor ulike merker skal sys fast, og hvorfor det er sånn. I denne økta viser dere frem hvordan en speiderskjorte skal se ut, og snakker sammen etterpå om hvilken betydning den har, og hvorfor vi oppfordrer til å holde skjorta i orden.

La en av de unge veilederne eller lederne gå en liten catwalk. En annen person kommenterer og viser på modellen:

«Ja, alle sammen, her ser vi Gunnar presentere det fresheste på speiderdraktmoten: Legg merke til hvordan alle knappene (med unntak av den øverste) er pent kneppet igjen, skjorta er nystrøken og dere kan se hvordan Gunnar har valgt å bære skjorta stappet godt innenfor beltet. Dette fleksible grønne plagget kan også bæres utenpå beltet for en litt ledigere look, som vi ser Gunnar demonstrere her: (Gunnar drar skjorta ut av beltet og lar den henge utenpå).

Den observante tilskuer vil kanskje ha lagt merke til at speiderskjorta er delt inn i to ulike sider: høyresiden og venstresiden!

Som vi alle vet bærer vi mennesker hjertet på venstre side av kroppen. Derfor kan dere se at forbundsmerket, gruppetilhørighet og det fagre norske flagg er elegant plassert ved hjertet! På venstre erme ser vi også tilhørighetsmerket til WOSM i kledelig lilla, og kretsmerket.

Over den høyre brystlommen kan dere se at Gunnar har sydd fast et leirmerke fra leiren han var på i sommer, samt et temaårmerke som viser hvilket prosjekt han jobber med i år. Dersom Gunnar hadde tatt noen aktivitetsmerker ville han ha sydd de fast på høyre erme.

Krona på verket er selvsagt Gunnars speiderskjerf som viser at han har avlagt speiderløftet. Skjerfet har han festet med en selvlaget skjerfknute. God stil, Gunnar, god stil!»

Denne presentasjonen kan gjøres på mange måter. Det viktigste er at det er et positivt blikk på skjorta, og at de viktigste tingene blir nevnt: tilhørighetssiden og aktivitetssiden, skjerf og litt om å holde skjorta ryddig. Dere bør også snakke sammen om hvordan skjerfet er det universale symbolet for å ha avlagt speiderløftet, og hvordan skjorta og skjerfet gjør deg til en representant for organisasjonen, ikke bare til en privatperson. Tenk gjennom: Dersom en person i speiderskjorte stjeler noe eller gjør noe slemt; hva kommer de som ser det til å tenke om speiding etterpå? Dersom skjorta di er møkkete og full av hull, hvilket inntrykk får folk av speidere da?

Hva sier skjorta di til andre speidere om deg?

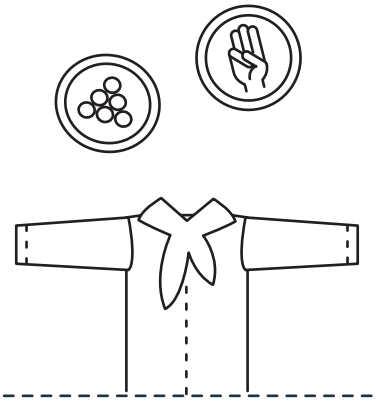

FESTMIDDAG, LEDEROMSORG I PRAKSIS

TID: 1,5 timer
UTSTYR: Dekketøy, servietter, levende lys, mat

En måte å gjøre litt stas på deltakerne er å servere middagen på lørdag som et festmåltid. Alle får 30 minutter til å gjøre seg i stand (skjorte, skjerf, vaske hender osv.) før de blir ledet inn til et festdekket bord, og får maten servert av ledere og veiledere. Veilederne kan gjerne ha forberedt en festtale, allsang og underholdning til middagen. For mange vil det være første gang de blir gjort stas på på denne måten, og det blir en fin opplevelse av å være viktig for speiderbevegelsen. De vil få en smakebit på lederomsorg i praksis.

POSTLØP: REPETISJON, VARIASJON OG REKREASJON

I programforslaget har vi satt av et par timer til å gjennomføre et postløp. Erfaringsmessig er deltakerne slitne og har godt av å røre seg litt på lørdag ettermiddag. Å la patruljene gjennomføre et postløp på egenhånd uten veilederne gir dessuten rom for å repetere noen av de tingene de har lært på kurset så langt. La det være variasjon mellom teoretiske og praktiske oppgaver, og sørg for at deltakerne får brukt kroppene sine.

Forslag til kunnskapsspørsmål:

1. Tallet tre går ofte igjen hos KFUK-KFUM-speiderne. Nevn tre ulike symboler eller symbolhandlinger der tallet tre har betydning.
   Svar: Tre symboler i logoen, tre punkter i speiderløftet, tre kanter i trekanten.

1. Hvor kan du finne forslag til andakter, aktiviteter, leker og aktivitetsmerker som dere kan bruke i planleggingen av patruljemøter?
   Svar: kmspeider.no/aktivitetsbanken.

1. Hvor mange grader er det i vandrerprogrammet? Hva heter de?
   Svar: Fire – aspirantgraden bronsegraden, sølvgraden og gullgraden.

1. 4: Hva ønsker KFUK-KFUM-speiderne å oppdra barn og unge til? (Hint: les formålsparagrafen)
   Svar: Vi ønsker å oppdra barn og unge til: «ansvarsbevissthet, selvstendighet, samfunnsmessig engasjement, mellomfolkelig forståelse og respekt for naturens verdi».

1. Hva betyr det at KFUK-KFUM-speiderne er en økumenisk organisasjon?
   Svar: At vi gjerne samarbeider med alle kirkesamfunn.

1. Hva er «Den lille bibel»?
   Svar: Bibelverset Johannes 3,16. En setning som sammenfatter hovedbudskapet i fortellingen om Jesus.

1. Trekanten i logoen til KFUK-KFUM-speiderne står for vårt helhetlige menneskesyn, altså at mennesker består av både ånd, sjel og kropp. Men når du snur trekanten så den peker oppover brukes trekanten også på en annen måte i kristendommen. Hva symboliserer den da?
   Svar: Den Hellige Treenighet: Gud, Jesus og Den hellige ånd.

1. Match disse hendelsene med riktig årstall:
   Olave Baden Powell sin bursdag
   22. februar 1889
   Verdens første speiderleir på Brownsea Island
   1907
   KFUK-speiderne stiftes
   1920
   KFUM-speiderne startes
   1945
   KFUK og KFUM-speiderne slås sammen til ett forbund
   2003

LEIRBÅL

Etter en lang kursdag og kvelden og mørket kommer, kommer det som regel et leirbål. Noe annerledes på programmet. I dag er leirbål først og fremst underholdning. En ramme som ikke er så alvorlig og ikke så hektisk og dette skal være gøy for alle. Det er viktig å huske på at reglene vi snakket om i økta om intimgrenser og grenseoverskridelser også gjelder når vi har leirbål.

Et leirbål, som alt annet på et patruljeførerkurs, bør være et eksempel til etterfølgelse. Sørg derfor for at det er godt forberedt, og staben bør ha noen innslag eller leker av god kvalitet. Veilederne bør også gjøre en viss kontrollsjekk av hvilke innslag patruljene planlegger å bidra med; er de i overensstemmelse med det vi lærte i økta om intimgrenser og grenseoverskridelser?

Leirbål kan holdes ute eller inne, det viktigste er å skape en atmosfære der man får lov å sette seg ned, slappe av og at alle kan se og følge med like godt. Et leirbål bør alle patruljen bidra til, men pass på at innslag ikke drar ut i tid. La leirbålet gå over i en lysseremoni, fakkeløype eller lignede. Til slutt samle alle i en ring og avslutt med Speiderbønnen og Tapto.

For å gi deltakerne innblikk i hvorfor vi speidere samler oss rundt leirbålet kan staben forberede et innslag rundt temaet leirbålets opprinnelse fra speiderhistorien. Demp belysning, og les gjerne denne historien som en innledning:

Mennesker har samlet seg rundt bålet til alle tider. Bålet gir oss lys i mørket, varme i kulden og holder dyr på avstand. Men la oss gå 100 år tilbake til den første speiderleiren på Brownsea Island. Her ble selvsagt det første leirbålet for speidere holdt. De hadde leirbål hver kveld. På leirbålene oppsummerte Robert Baden-Powell dagens læring gjennom å fortelle historier, fortellinger og leker. Dette ga guttene, for den første leirene var bare for gutter, læring gjennom det vi kaller refleksjon. I speidermetoden snakker vi om å lære gjennom å gjøre og reflektere. Denne oppsummeringen av dagene på leiren brukte Baden-Powell til å skrive en bok som ble utgitt året etter, i 1908. Scouting for Boys, sier mye om hva han mente en speider skal være. Boken ble populær, mye på grunn av at Baden-Powell selv var en populær krigshelt i England, og var en innføring i speiding til de som startet opp speiderarbeid rundt omkring i hele landet. Allerede før året var over kom speidingen til Canada og New Zealand. I 1909 kommer speidingen til Norge og blant annet India. Scouting for Boys er i dag den sjette mest trykte boken i verden og speiderbevegelsen er verdens største barne- og ungdomsbevegelse. Scouting for Boys er en håndbok i godt (verdens)borgerskap, sa Baden-Powell selv. Det kan oppsummeres i Baden-Powells siste oppfordring til oss speidere før han døde; at vi skal bli lykkelige gjennom å gjøre verden til et litt bedre sted enn vi fant den og alltid gjøre vårt beste.

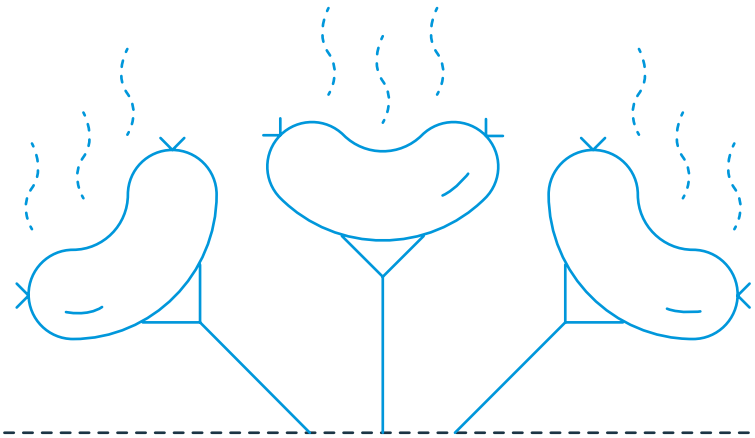

KVELDSANDAKT

Av Helen Sola Norland

SOM JEG HAR ELSKET DERE, SKAL DERE ELSKE HVERANDRE

Johannes evangelium kapitel 13, vers 34-35:
«Ett nytt bud har jeg gitt dere: Dere skal elske hverandre. Som jeg elsket dere, skal dere elske hverandre. Har dere kjærlighet til hverandre, da skal alle kunne se dere som mine disipler.»

«Hvilken skole går du på?» «Hva gjør du på fritiden?» «Hva driver du med?» En form av disse spørsmålene tror jeg dere kjenner til. Uansett hvor man går så må man forklare hva man bruker tiden sin på. For meg føles det som om jeg svarer på spørsmålet: «Hvem er du?» For man er liksom det man gjør. Man kan være han som er flink på skolen, hun som er flink i fotball, han som har veldig mange venner eller kanskje man prøver å være alt sammen samtidig.

Flere og flere blir fullstendige utslitte, fordi de prøver å få til alt. De prøver å få samla så mange positive merkelapper på seg som mulig. Kul, pen, flink, smart, kjekk, morsom, ... you name it. Det er jo ikke så rart. For det er det som hele tiden får fokus: «Hva driver du med?» «Hvilke merkelapper har du?»

Jesus så ikke folk sine merkelapper. Han var med de rike, de fattige, de kule, de utstøtte, de syke og til og med dem som hadde brutt loven. For Jesus så ikke folk for hva de hadde gjort, hvilken status de hadde eller annet vi ville brydd oss om. Han så folk med Guds øyne: Hver enkelt med uendelig verdi. Unik og skapt av Gud i hans bilde. Så snakket han med dem, hjalp dem, spiste med dem og var god mot dem han møtte. Jeg kan godt tenke meg at Jesus var en behagelig fyr å henge med.

Og han sa altså: Som jeg har elske dere, skal dere elske hverandre. Tenk om vi hadde klart det: å se andre mennesker på samme måte som Jesus gjorde. Da kunne vi sluttet å stresse med alle merkelappene og bare være oss selv og bli godtatt.

Det betyr ikke at vi skal slutte å bry oss om hverandres hobbyer eller ikke spille fotball mer, men at vi skal bry oss om alle, uansett. Et kristent fellesskap er inkluderende. Det har ikke noe å si hva du gjør, hvilken status du har, hvilken seksuell legning du har, hvilken tro du har. Uansett så er du elsket og ønsket av Gud! Derfor skal vi være gode mot hverandre.

Det er ikke så vanskelig som det høres ut som. Det kan være å si: «så hyggelig å se deg» til en som ikke er din beste venn. Eller gå bort til en som er alene. Eller jobbe med dine egne fordommer mot andre.

Det er de mange små kjærlighetshandlingene som skaper inkluderende og trygge fellesskap. Og i de fellesskapene møter vi Guds kjærlighet gjennom hverandre. Den kjærligheten som ikke ser merkelapper, men unike mennesker med uendelig verdi.

Sang til innledning og avslutning:
«Ingen som du», med Ingebjørg Bratland

BREV TIL HJEMMET

Hei og velkommen til Grunnkurs patruljefører!

Du er påmeldt Grunnkurs patruljefører på

STED

DATO

TIDSPUNKT

HENTETIDSPUNKT FOR HJEMREISE

Grunnkurs patruljefører er et ledertreningskurs for speidere i alderen 12-16 år. Det er et intensivt kurs som tar sikte på å trene unge ledere i å lede jevnaldrende på speidermøter. Du blir ikke automatisk patruljefører etter å ha fullført kurset, men du lærer mye om planlegging, instruksjon, ledelse og refleksjon, noe som er nødvendig å kunne for den som ønsker å påta seg patruljefører- eller lederoppgaver senere.

Kurset foregår i spesielt sammensatte kurspatruljer, under ledelse av dyktige veiledere. Kurset er en god blanding av praksis og teori, og du vil lære om speiderprogrammet, om KFUK-KFUM-speidernes økumeniske profil, om det å være leder, om planlegging av møter og mye mye mer!

Kursleder er:

Hjemmeleder for arrangementet, og den som foresatte skal kontakte ved behov er:

Gjør deg klar for en spennende, gøyal og lærerik opplevelse! Vi sees!

Hilsen kursledelsen

PAKKELISTE

-
-
-
-
-
-

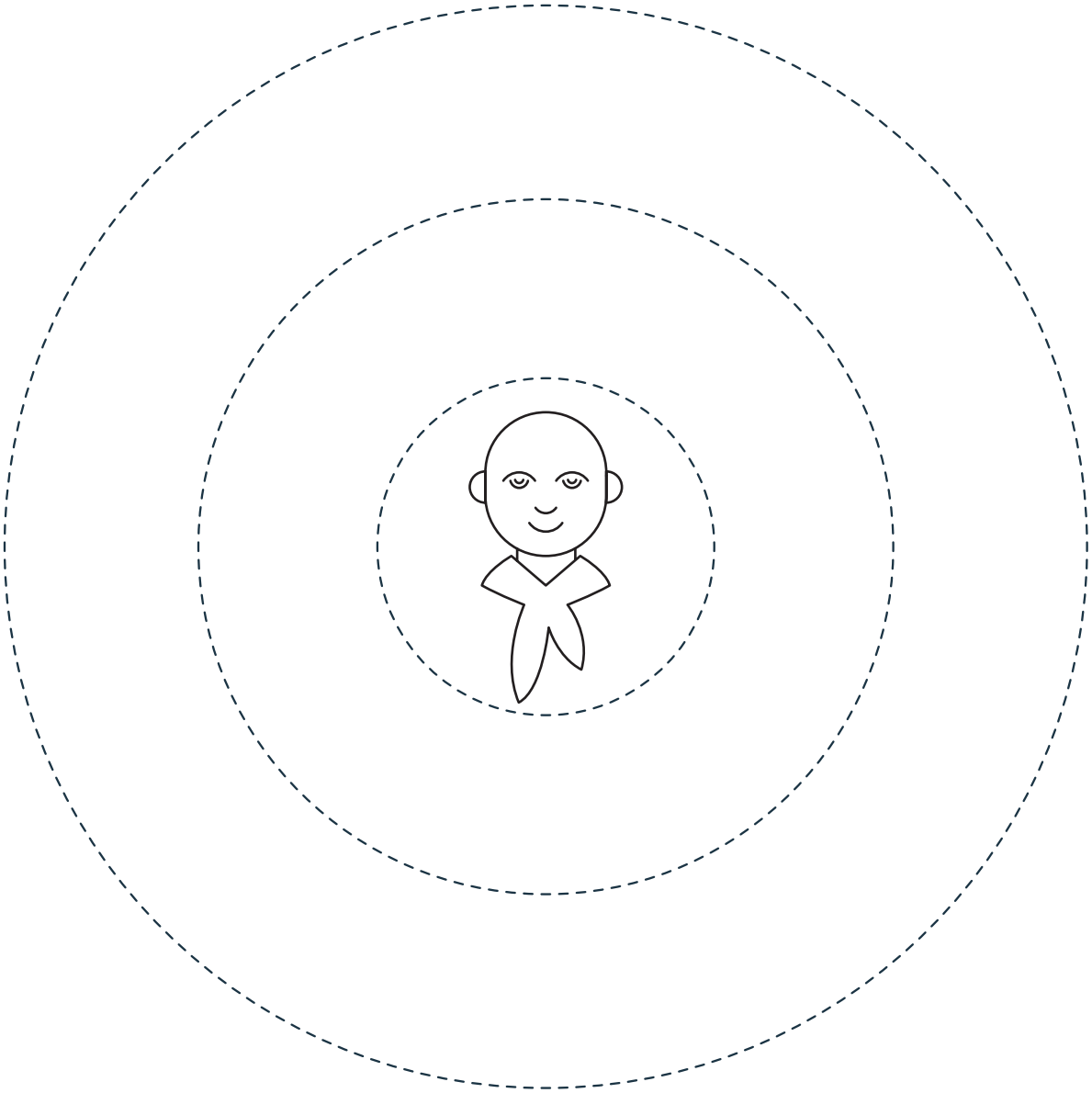

EKSEMPEL PÅ SEMESTERPLAN

Mål for semesteret:

DATO	HVA	HVORFOR	HVOR	HVEM

EKSEMPEL PÅ PATRULJEMØTE

Mål:

NÅR	HVA	HVEM	FORBEREDELSE	EVALUERING

Evalueringsfeltet kan være greit å bruke, for å notere ned hva som fungerte og ikke fungerte. For eksempel kan det hende det var en lek som var ny og veldig morsom, at noe tok mye lengre tid enn forventet, eller noe dere må huske på til neste gang. Det er lov å prøve og feile! Det viktigste er å lære, også av de tingene som ikke gikk helt som planlagt.

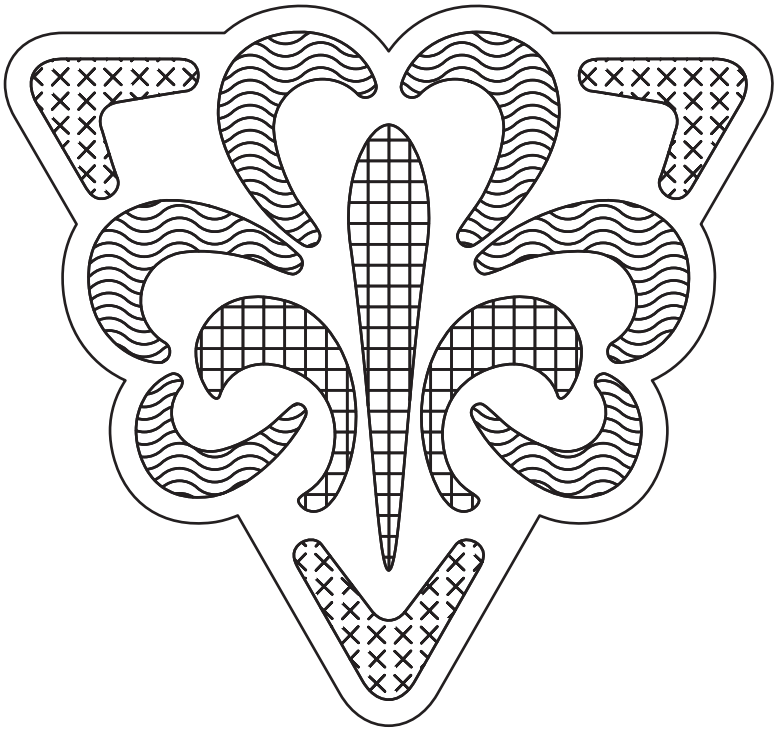

kmspeider.no/peffkurs